

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

*Ο ξένος κι ο ικέτης είναι
σαν αδελφός στον άνθρωπο.*

ΟΜΗΡΟΥ (Οδύσσεια Θ, 546)

(Αντί κασιγνήτου ξεινός θ' ικέτης τε τέτυκται)

ΕΤΟΣ 39ο

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1994

218

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Ιωάννη Βασιλή: Στοχασμοί μπροστά σ' ένα λίκνο	257
Κωστή Παλαμά: Εκκλησία και θρησκεία	269
Χριστ. Καμαρωτάκη: Η Σουβάτρα.	270
Η καρδιά της Φύσεως. Ποίημα	271
Αγιορείται πατέρες και αγιορείτικα	272
Γ. Σιέττου: Αρχαίες επιβιώσεις στο χριστιανισμό	273
Αριστ. Οικαλιώτη: Εσωτερισμός και Εξωτεριστής	279
Μαρτυρία ενός ιερέα	281
Ιωάννη Τσιλιμίγκρα: Ενατένιση. Ποίημα	282
Δημ. Ιωαννίδη: Ο ναός της Απτέρου Νίκης	283
Α. BESANT: Υπηρεσία προς την ανθρωπότητα	285
Παρομοίες της Ιαπωνίας και της Κίνας	286
Κωστή Παλαμά: Αλήθεια. Ποίημα	289
Σοφοί λόγοι	290
Α. BESANT: Ο εσωτερικός Χριστιανισμός. Αποσπάσματα	293
Ένα σχέδιο για το μέλλον της ανθρωπότητας	296
Χαράλ. Μπάραζλη. Φιλοσοφία - Φιλόσοφοι	302
Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου. Ασκητισμός και φανατισμός	305
Από την επίσκεψη του Δαλάι Λάμα στην Αθήνα	306
Περί σαρκοφραγίας	309
Φύσις αγία. Ποίημα του Α. Προβελέγγιου	313

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702

Λιανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής: + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρία εν Ελλάδι

Συντακτική Επιτροπή: Π. Αναγνώστου, Χ. Μπάρακλης, Π. Πατασιώτης

Έτος 39ον, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 1994, Τεύχος 218

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΜΠΡΟΣΤΑ Σ' ΕΝΑ ΛΙΚΝΟ

Του Ιωάννη Α. Βασιλή

Πήγα να επισκεφθώ ένα αγαπημένο μου πρόσωπο, για να το συγχαρώ που έγινε μητέρα και έφερε στον κόσμο μια ζωή, έναν άνθρωπο. Γεγονός, βέβαια, όχι σπάνιο. Αντίθετα, πολύ συχνό και συνηθισμένο, που σημειώνεται καθημερινά, από τότε, που στη γη ανεφάνηζε το γένος των βροτών. Γι' αυτό και μια γέννα δεν μας προκαλεί την εντύπωση και την συγκίνηση, που θα έπρεπε.

Αλήθεια, σκεφθήκαμε σοβαρά, σε καμιά μας διανοητική περισυλλογή, την σπουδαιότητα ενός τοκετού;

Μια ερωτική μίσης δύο όντων διαφορετικού φύλου, που προηγήθηκε, έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός παραγώγου και φέρνει στο είναι μία ύπαρξη που βγαίνει από τα σπλάχνα της γυναίκας κατ'εικόνα και ομοίωσή τους.

Στοχασθήκαμε ποτέ ότι, από όλα τα επιτεύγματα, τα διανοητικά, τα πνευματικά, τα καλλιτεχνικά και τα τεχνικά ακόμα, του ανθρώπου, ποιο είναι εκείνο το σπουδαίο, που τον ανεβάζει στη βαθμίδα του συνεργάτου της υπάτης εκείνης Δυνάμεως, που στη φύση δημιουργεί μορφές και συνειδήσεις; Ναι, η πιο ιερή, η πιο θεία συλλειτουργία και η μόνη θετική,

είναι η σύλληψης, η κυοφορία και η γέννησης μιας ζωής από τον άνθρωπο της γης. Ναι, ο άνθρωπος γίνεται και αυτός δημιουργός. Φέρνει στο είναι, κατά τρόπο μυστηριώδη για μας, έναν οργανισμό, μια μορφή σαν τη δική του. Την μηχανική λειτουργία της συλλήψεως και της κυοφορίας κατορθώνουμε ίσως να την γνωρίζουμε. Αλλά, ποιος κατορθωσε να συλλάβει και να κατανοήσει τη διαιωνιστική δύναμη του μεγάλου αυτού νόμου της αναπαραγωγής και της συνέχισως του είδους; Αυτό, βέβαια, παρατηρείται και εις τα υπανθρώπινα όντα. Γιατί η φύσης είναι παντού ενιαία και οι νόμοι της είναι καθολικοί, χωρίς εξαιρέση. Ποιος όμως γνώρισε το φορέα του νόμου τούτου; Εκφεύγει, δυστυχώς, της γνωστικής ικανότητας των πολλών, χωρίς τούτο καθόλου να εμποδίζει τους πολλούς να γίνονται εργάτες και εκτελεστές της ιερής αυτής μυσταγωγίας της φύσεως. Ίσως μια βαθειά μελέτη της αγιωτάτης αυτής τελετουργίας θα μας βοηθούσε να πλησιάσουμε και στην περίπτωση αυτή την αλήθεια. Ίσως η αλήθεια αυτή μας αποκαλύψει, ότι και ο άνθρωπος φέρνει μέσα του κάτι απο το αιώνιο, το ανώτερο, το αθάνατο, το συνεχές, το δημιουργικό, το θεϊκό, που του δίνει τη δυνατότητα να διαιωνίζει τη μορφή του και να φέρνει στο είναι ομοιώματά του.

Βέβαια, ο άνθρωπος δεν δίνει την ψυχή. Η ψυχή προέρχεται και συντίθεται απο άλλες δυνάμεις και ουσίες της φύσεως. Δίνει όμως ο άνθρωπος στην ψυχή το μέσο, το όργανο, για να προσαρμοσθεί στο γήινο περιβάλλον, για να ενεργεί, να εκτυλίσσει και εκδηλώνει όλες τις ικανότητες, που κρύβει μέσα της σαν ξεχωριστή ατομική συνείδηση.

Ο άνθρωπος παρέχει στην ψυχή τις αισθήσεις, με τις οποίες θα δεχθεί τις παραστάσεις του περιβάλλοντος, σε συνεργασία δε με αυτές θα σχηματίσει τις ιδέες, τις έννοιες και έτσι θα αποκτήσει τη γνώση. Με το οργανικό της μέσο η ψυχή θα αναπτύξει τις αισθησιακές, τις γνωστικές και τις πνευματικές ικανότητες. Θα παρουσιάσει ακόμα το ιδιαίτερο γνώρισμα του ανθρώπου, τον Λόγο, με τον οποίο διατυπώνει τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του. Θα αισθανθεί μέσω αυτού του οργανισμού τις χαρές και τις λύπες, που κατεργάζονται την ανθρώπινη εμπειρία και που οδηγούν στη γνώση του πραγματικού. Τέλος, θα τελήσει δι' αυτού το μεγάλο νόμο του έρωτος, ο οποίος ημερώνει, εξευγενίζει και λυτρώνει την ψυχή, όταν τούτος τελείται ενσυνείδητα και δε σταματά μόνο στον χορεσμό των κατωτέρων ορμών. Εάν εμβαθύνουμε στη μελέτη του νόμου της διαιωνίσεως του είδους, θα ανακαλύψουμε, ότι δίπλα του παρεδρεύουν και άλλοι φυσικοί νόμοι, λ. χ. ο νόμος της μητρότητας, που σε συνάρτηση με αυτόν εκδηλώνεται ο νόμος της αλληλεγγύης. Και να, όταν κυοφορείται και διαπλάσσεται μέσα στα σπλάχνα της μητέρας το έμβρυο, τούτο συντηρείται με την αναπνοή και το αίμα της μητέρας, η οποία μετά τον τοκετό, το γαλουχεί και το ανατρέφει, μέχρις ότου δυνηθεί ο άνθρωπος ή

και τα κατώτερα αυτού όντα να βρίσκουν μόνα τους τα μέσα και τον τρόπο της συντηρήσεώς τους. Άλλος νόμος που καλλιεργείται και εκδηλώνεται, είναι ο νόμος της αγάπης, που, υπό το κάλυμμα της στοργής, εμφανίζεται και αναπτύσσεται ακόμη και στα αγριότερα θηρία. Έτσι η φύσης με τη νομοτέλεια και με τη σοφία της, που έχει στους σκοπούς της, καλλιεργεί μεθοδικά και με υπομονή με το ενστικτώδες αίσθημα της στοργής το μεγάλο νόμο της αγάπης. Ειούτος, κάποια στιγμή, θα κάμει να σπάσουν τα στενά όρια του φίλτρου προς το παιδί ή προς τα συγγενικά πρόσωπα για να απλωθεί χωρίς όρια και διάκριση στα απέραντα πεδία ολόκληρης της ανθρωπότητας.

Τι λέγω... Θα τραβήξει και πιο πέρα απ' αυτήν. Θα επεκτείνει αυτήν την ευλογία σε κάθε πνοή υπανθρώπινη και υπερανθρώπινη, σε κάθε μορφή, στο σύνολο των όντων, στο Παν. Τότε πια θα φάσει ο άνθρωπος στο σημείο, που τον προσορίζει η νομοτέλεια της αγίας μας Μάνας, θα μπει στον κόζλο της παγκόσμιας αρμονίας για να λυτρωθεί και γίνει όλβιος και μάκαρ.

Αυτές οι σκέψεις αναπηδούσαν και στρωβιλιζόνταν στο μυαλό μου όσο παρατηρούσα, με στοργή και με κάποιο σεβασμό πηγαίο, τη νεαρά μητέρα - λεχώ. Στην φαντασία μου πέρασε σαν κινηματογραφική ταινία η ιερουργία, που τέλεσε ασυνείδητα, βέβαια, η γυναίκα αυτή πάνω στο βωμό των θεμελιωτικών και αιώνιων νόμων της φύσεως, δηλαδή στους Νόμους του Έρωτος, της αναπαραγωγής, της Διαιωνίσεως, της στοργής και της αρμονίας. Και σκεπτόμουν πόσο διαφορετική θα ήταν η κατάσταση η οργανική και η ηθική των ανθρώπων εάν η κοινωνία εφρόντιζε, η μητέρα και ο συνενός της να είχαν πλήρη συνείδηση του υψίστου ρόλου, που παίζουν στην ιερή αυτή τελετουργία σαν συνεργάτες στο μεγάλο έργο της Φύσεως! Σε τι ύψος εκτιμήσεως έπρεπε να ανεβάζει η κοινωνία τη γυναίκα που γίνεται μητέρα! Στο βιβλίο που διάβαζα τις άλλες «Ο ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων» αναφέρεται ότι, όταν μία έγκυος περνούσε από την αγορά, οι άνδρες εφείροντο και την χαιρετούσαν με σεβασμό, έστω και εάν ήταν άγνωστη ή οποιασδήποτε κοινωνικής τάξεως.

Εάν επισκοπήσουμε, όμως τι σχετικά συμβαίνει στη σημερινή μας κοινωνία, θα διαπιστώσουμε μιαν αντίρροπη κατάσταση, που γεννά Όλιβερές σκέψεις. Εκεί όλοι οι νόμοι που παραπάνω αναφέραμε, βεβηλώνονται και περιφρονούνται. Ο έρωσ έχει αντιζατασταθεί μόνον από τις ηδονιστικές επιδιώξεις, τις οποίες σύρουν και περιφέρουν στους δρόμους με ανασχυντία, με θράσος και χωρίς ντροπή οι σύγχρονοι πολιτισμένοι νέοι. Η μητρότης εξουδετερώνεται από την ηθελημένη στείρότητα για λόγους σκοπιμότητας, που την υπαγορεύουν οι άθλιες συνθήκες, οι κοινωνικές και οι οικονομικές, τις οποίες εν τούτοις εμείς τις δημιουργούμε και εμείς τις ανεχόμαστε. Ο θείος νόμος της διαιωνίσεως

του είδους καταπολεμείται από την αγαμία, την τροφή της νευρασθένειας και των βιαστανιστικών ψυχοπαθολογικών νοσημάτων, που όχι σπάνια οδηγούν σε διανοητικές παρακρούσεις.

Αλλά η πιο θλιβερή εκδήλωση του σημερινού κοινωνικού καθεστώτος, που εν τούτοις αναγνωρίζεται σαν θεσμός όποιος, είναι η αδιανόητη θεωρία του δήθεν μοναχικού βίου, ο οποίος προβάλλεται σαν ανάγκη ενώσεως του ανθρώπου μετά του Θείου! Αλλά, εγώ φρονώ ότι όσοι τον ακολουθούν δεν πιστεύουν στο Θεό που δημιούργησε τη φύση, τη ζωή και τους Νόμους της. Γιατί δεν θα ήρχοντο αυτοί να παραβαίνουν ή να καταπατούν τους νόμους της ζωής, που αυτός ο Θεός χάραξε. Ερωτώ όμως, είναι δυνατόν αυτοί οι μηδαμικοί να γίνουν υπέρτεροι της φύσεως και του Θεού; Οι μεγάλοι αυτοί ένοχοι απέναντι του Θεού, ας μη λησμονούν ότι ο αμελικτος νόμος του αιτίου και του αιτιατού θα επιβάλει μίαν ημέρα σε όλους τους περιφρονητές της ζωής τις αναγκαίες κυρώσεις. Όχι, βέβαια, από εκδίκηση. Αλλά από στοργή, για να τους διδάξει να πορεύονται κατά φύση. Για να μάθουν να ακολουθούν και να σέβονται και όχι να παραβαίνουν τους αιώνιους Νόμους της.

Πολύ φοβούμαι, ότι αυτοί οι εκτροχιασμένοι, αντί να σώσουν την ψυχήν τους, όπως ισχυρίζονται, χάνουν τα λογικά τους, καταπνέφουν την υγεία τους, ακολουθούν έκτροπο και αφύσικο βίο και μιά μέρα ασφαλώς θα χάσουν και αυτήν την ψυχή τους.

Αυτές οι αντιφυσικές πράξεις του ανθρώπου υπαγορεύονται από εμπνεύσεις του σκοτούς και της αηθίσεως, που μάχονται την ισορροπία, την πρόοδο, τις χαρές της ζωής, που λυτρώνουν τον άνθρωπο όταν ο άνθρωπος ακολουθή την Αρετή, δηλαδή όταν προσαρμόζεται και ακολουθεί τους Νόμους της θείας Δημιουργίας.

Όλες αυτές οι σκέψεις περνούσαν απ' το μυαλό μου, όσο ζύταζα την υπερήμανη μητέρα-λεχώ. Τέλος, αφού την συνεχάρηκα και την ευχήθηκα τρυφερά, ξεσκέπασα τον Μωσαϊκό κάλαθο, που είχε τοποθετήσει προσωρινά τον καρπό της κοιλίας της και αντίκρισα ένα χαριτωμένο αγοράκι. Τότε άφησα το συναισθηματικό μου να ξεχειλίσει και του μίλησα έτσι: «Καλώς ήρθες κοντά μας, μικρέ και νέε αδελφέ μου άνθρωπε. Σε περιβάλλω με όλη μου τη στοργή. Σου εύχομαι να πληρώσεις χωρίς εμπόδια και δυσκολίες τον προσορισμό, που η Μοίρα σου έχει χωράξει. Αλλά, μάθε ένα μεγάλο μυστικό. Ο άνθρωπος με τη Γνώση και με την ισχυρή του θέληση μπορεί εδώ κάτω στη Γη ν' αλλάξει το εμπαρόμενο του. Γιατί τούτο, ο άνθρωπος ο ίδιος το υφαίνει στις διάφορες διαβιώσεις του με τη δική του δράση. Σου εύχομαι σταθερή υγεία, σου εύχομαι η χαρά να είναι παντοτινή σύντροφος της ζωής σου. Τώρα άκου και μερικές συμβουλές ενός ασπρομάλλη:

Η καλωσύνη, η φρόνηση και η σωφροσύνη, η αξιοπρέπεια και η

ανδροπρέπεια να συνοδεύουν πάντα τους διαλογισμούς σου, τους λόγους σου και τις πράξεις σου. Ποτέ η οργή, ο θυμός, η λύπη, το πάθος να μη ταράξουν τη γαλήνη της ψυχής σου. Τήρησε πάντα τη σκέψη σου ήρεμη και διαυγή. Κράτησε το φρόνημά σου σε κάθε στιγμή αγέρωχο, υψηλό. Η ελπίδα, η αισιοδοξία και το θάρρος να σε στηρίζουν στις πιο δύσκολες στιγμές της ανθρώπινης ζωής σου. Η ψύχραιμη σκέψη και η θαυραλέα αποφασιστικότητα εξουδετερώνουν τη φοροποιοί δύναμη της αμφιβολίας και τον δισταγμού. Είσο πάντοτε άφογος και άφοβος για να πράττεις πάντοτε το πρέπον. Η αυτοκυριαρχία να είναι το αδιάλειπτο μέλημά σου. Όταν όλα τούτα τα επιτύχεις θα είσαι ο νικητής της ζωής... Και τώρα, νάχουμε καλό ρώτημα, φίλη ψυχή δεν μας λες από πού μας έρχοσαι;».

Το βρέφος κουνούσε χέρια, πόδια και έβγαζε άναρθρες κραυγές. Σε μία στιγμή τέντωσε τα δάκτυλά του και με τις δυο παλάμες διέγραψε τη γνωστή ελληνική χειρονομία, που εκφράζει την περιφρόνηση, τον οίκτο, και την έστρεψε προς το πρόσωπό μου...

Έβλεπα με την καρδιά μου, αλλά ταυτόχρονα σκέφτηκα, άραγε η κίνηση αυτή είναι τυχαία ή έχει κάποια σκαπιότητα; Βάλληκα τότε να ερμηνεύσω τη συμβολική εκείνη χειρονομία. Δεν ξέρω εάν συνέλαβα το νόημά της. Αλλά φαντάζομαι πως το νεογέννητο βρέφος θα ήθελε με τη χειρονομία του να μου πει περίπου τα εξής: Να! χαζέ θνητέ! Με ερωτάς από πού έρχομαι. Δεν ρωτάς καλύτερα την αφεντιά σου από πού ήρθες; Ότι θα σου απαντήσει αυτή, αυτό θα είναι και η δική μου απάντηση. Είμεθα το ίδιο πράγμα. Στρατοκόποι της ζωής κι' οι δυο μας. Αγνοούμε από πού ερχόμαστε και πού πάμε. Συ τραβήξες έως εδώ το δρόμο της ζωής σου. Θα τραβήξω και εγώ τον δικό μου. Δεν θυμάμαι από που έρχομαι, ούτε ξέρω που θα πάω. Η φύσης που είναι η πιο στοργική τροφός μας και η πιο σοφή παιδαγωγός μας, αφού έτοι τα έχει κανονίσει, έτσι και πρέπει να γίνονται. Ας κητάξουμε και οι δυο μας το διάβα αυτό από τη γη να είναι αποδοτικό σε καλωσύνη και σε γνώση.... Το μάθημα που έπαυσα με συνέφερε και με προσγείωνε στην πραγματικότητα. Άρχισα τότε να στίβω το μυαλό μου για να βρω μία εξήγηση και να δώσω μόνος μου στον εαυτό μου την απάντηση που περίμενα από το νεοφερμένο βρέφος.

Κατέφυγα τότε στη βιβλωθήκη της μνήμης μου. Κατέβασα τα κατάστιχα, στα οποία έχω καταχωρίσει σε διάφορα κεφάλαια, την εξάμεσον αντιλήψεως εμπειρία και γνώση μου, καθώς και την συμπεπυκνωμένη γνώση των αιώνων που εγνώρισα από τους άλλους ανθρώπους.

Στο τριπλό ερώτημα: τι είμαι; πόθεν έρχομαι; πού πηγαίνω; έχω σημειώσει τα εξής: Τι είμαι; Απάντησης: Μία ύπαρξης που αισθάνομαι και συναισθάνομαι, σκέπτομαι, κινούμαι και ενεργώ κατά βούληση. Είμαι μια ξεχωριστή συνείδησης, που έχω το αίσθημα της διαφοροποίησής από το

περιβάλλον. Αντὶ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς μου ἀπὸ τὸ γύρω μου κόσμον καὶ προσπαθῶ με τὶς αισθήσεις μου, με τὴ σκέψη μου καὶ τὶς ψυχικὲς μου δυνάμεις νὰ γνωρίσω τὴν πραγματικότητα, ποὺ με τριγυρίζει, δηλαδὴ νὰ συλλάβω τὴν Ἀλήθεια καὶ νὰ ἀποφεύγω τὴν πλάνη.

Στὰ ἐρωτήματα: πῶθεν ἔρχομαι; πού πηγαίνω; σημειῶνω με κόκκινο μελάνη: Ωκεανὸς ἀγνοίας. Ὅρα κεφάλαιον ἀλλότριες γνώσεις καὶ ἀπόψεις. Γύρῳ μερικὲς σελίδες καὶ ἐφθάσα στα κεφάλαια: Διάφορες κοσμοθεωρίες - Θρησκείες - Πνευματισμὸς - Αποκρυφισμὸς - Θεοσοφία - Φιλόσοφοι - Μυστήρια.

Εἴάν θὰ σας ἀνέφερα τὶς σημειώσεις ποὺ ἔχω κρατήσει γιὰ κάθε ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω σαν κατὰ μέρος γνώσεις, θὰ χρειάζομαστε τόμους πολλοὺς καὶ θὰ σας κούραζα. Στὶς πρῶτες ἐξῆ ξεχωριστὲς κατηγορίες, θεωρίες καὶ δοξασίες, κυριαρχεῖς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ δόγμα ποὺ πάντα θέλει νὰ ἐπιβάλλει τὶς ἀπόψεις του σαν ἀλάθητες. Τοῦτο οὐδέποτε με ικανοποίησε καὶ γιαντὸ τὸ ἀντιπαρέρχομαι. Δὲν ἔχω τὶς υπερφυσικὲς ἐκεῖνες ικανότητες τοῦ οραματιστοῦ ἢ τοῦ πεφωτισμένου γιὰ νὰ διακρίνω τὸ ποσοστὸ τῆς ἀληθείας ἢ τῆς πλάνης ποὺ περιέχουν οἱ δογματικὲς ἀπόψεις. Θὰ σταματήσω στα κεφάλαια: Φιλόσοφοι - Μυστήρια.

Διαλέγω τοὺς φιλοσόφους ποὺ προτιμῶ, γιαντὶ οἱ θεωρίες τοὺς με ικανοποιεῖν: Ουφές - Πυθαγόρας - Πλάτων - Ἐμπειροκρίτης. Ὅλοι αὐτοὶ ὄχι μόνον παραδέχονται τὴν ψυχὴν σαν ξεχωριστὴ συνειδητὴ οντότητα, ἀλλὰ φτάνουν νὰ προσδιορίζουν τὴν προέλευσὴ τῆς καὶ τὴ σύνθεσὴ τῆς, εἴτε ἀλληγορικὰ, εἴτε φανερά.

Αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι τοῦ πνεύματος ισχυρίζονται ὅτι ἡ ψυχὴ προέρχεται καὶ συντίθεται ἀπὸ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ἕτερον, ἀπὸ τὴν συνεχὴ καὶ τὴν μεριζομένη οὐσίαν οἱ ὁποῖες συνθέτουν τὴν ὅλη Φύση. Τὶς συνειδητὲς τῆς ικανότητες τὶς ἀναπτύσσει με ἀλλεπάλληλες ἐνσωματώσεις σὲ διάφορους οργανισμοὺς τῆς οντολογικῆς κλίμακας γιὰ νὰ φτάσει μέχρι τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς. Σ' αὐτὴν ἐξελιέσεται καὶ μεγενθύνεται. Μ' αὐτὴν αποκτὰ γνώσεις καὶ θέληση, ποὺ τὴν βοηθοῦν νὰ γνωρίσει τὴν ἀλήθεια καὶ ἔτσι νὰ συνεχίσει τὴν τελειοποίησὴ τῆς σὲ ἄλλους κόσμους πέρα ἀπὸ τὴ Γῆ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ φτάσει σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἐντελείας, θὰ χρειαστεῖ ἡ ψυχὴ νὰ γυρίσει πολλὰς φορὲς στὸν τροχὸ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων. Ἀπὸ πού ὅμως ἔρχεται καὶ πού πάει ὁ ἄνθρωπος; Σ' αὐτὸ ἴσως μὰς βοηθήσουν νὰ καταλάβουμε κάπως, τὰ ὅσα παρακάτω θὰ σας ἀναφέρω. Καὶ ἀς ἀρχίσουμε ἀπὸ μερικὰ ἀποφθέγματα ἢ ἀξιώματα τῶν ἀρχαίων μυσταγωγημένων σοφῶν. Σκοπὸς τῆς φύσεως, λέγουν, εἶναι ἡ δημιουργία συνειδησέων, τῶν δὲ συνειδησέων σκοπὸς ἡ ἀποθέωσις. Τοῦτέστιν ἡ αἰωνία γαλήνη καὶ ἡ αισθητικὴ ἀντίληψις ὅλων τῶν αἰτίων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως.

Ὁ τάφος ἐπαναφέρει ἐμὰς πρὸς τὸ λίκνον. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτου καὶ

από εκείνου υψούνται φωναί λαλούσαι εις εμάς περί αθανασίας, δηλαδή περί της συνεχίσεως της ζωής υπό διαφόρους μορφάς.

Το κύρος και η αυθεντία των σοφών, που εμνημόνευσα, πρέπει νομίζω τουλάχιστον, να μας κάνουν να προσέξουμε και να μελετήσουμε τις απόψεις τους. Δεν αξιῶ πίστη σε όσα εκείνοι πίστευαν. Αλλά και δεν νομίζω ότι μερικοί από τους συγχρόνους επιστήμονες, μπορούν να διακηρύξουν με τόσο στόμφο, ότι ο νόμος των ενσαρκώσεων είναι μια θεωρητική αρλούμπα. Έτσι οι επιστήμονες αυτής της ολκής γίνονται μισαλλόδοξοι και δογματικοί.

Εάν μελετήσουμε σοβαρά τη θεωρία των ενσαρκώσεων και την κατανοήσουμε, θα είμαστε σε θέση να εξηγήσουμε πολλά από τα αινίγματα της ζωής, που διαφορετικά θα μένουν για μας άλυτα.

Εάν τις απόψεις των φιλοσόφων, που ανέφερα, συναρτήσουμε με όσα από ακριτομύθειες ή από ψίθυρους, που διεσώθηκαν, σαν προερχόμενα από τις μυστηριακές οργανώσεις της αρχαιότητας, θα μπορούσαμε ίσως να σχηματίσουμε μια ιδέα για το που μεταβαίνει ο άνθρωπος όταν πεθαίνει.

Απ' έξω από τη Δειβαδιά λειτουργούσε από την αρχαιότητα το περίφημο Τροφώνειο μαντείο. Εάν πήγαινε εκεί οιοσδήποτε κοινός άνθρωπος να ζητήσει μαντεία και να γνωρίσει τη μέλλουσα ζωή του, όταν από εκεί έβγαινε, έκανε για πάντα το γέλιο του. Και τούτο, γιατί σε εικόνες ζωντανές, έβλεπε ποιά θα είναι η μεταθανάτιος κατάσταση του. Πολλοί άλλαζαν τρόπο ζωής και ζητούσαν να γίνουν πιο ηθικοί, πιο σοφοί.

Στην ίδια περιοχή αναβλύζουν δυο πηγές. Από τη μία τρέχει το νερό της λήθης. Από αυτό έπιναν οι ατελείς ψυχές και γι' αυτό δεν θυμούνται τίποτε, όταν έρχονται στη γη, ούτε όταν φεύγουν για το υπερέραν. Από την άλλη πηγή έπιναν το νερό της μνημοσύνης οι τέλειες και κεκαθαρωμένες ψυχές. Ετούτες θυμόντουσαν όλα τα γεγονότα των διαφόρων διαβιώσεών τους και δεν επανερχόντουσαν πλέον στη Γη, αλλά κατοικούσαν πια στις αιθεριακές χώρες του ουρανού. Βέβαια, αυτά έχουν μια βαθειά αλληγορική σημασία, που εμείς οι αμύητοι δεν μπορούμε να την καταλάβουμε.

Τώρα ας δούμε τι μας διέσωσαν μερικοί από τους μεμνημένους, σχετικά με το έργο και τους σκοπούς των μυστηρίων. Ο Πίνδαρος λ.χ. λέγει τα εξής: "Μανθάνειν εν μεν τῷ οὐρανῷ τὸ οὐράν, εν δε τη Γη τὸ αναμνήσκεισθαι. Μακάριος ὁ δια τῶν μυστηρίων διελθὼν, οὕτως γινώσκει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς". Αλλά τι ἦσαν αυτά τα μυστήρια; Κατά την γνώμη μερικών συγγραφέων, Μυστήρια ἦσαν ιερατικές θεσμοθεσίες, τις οποίες οργάνωσαν ηρωικές αγνές και σοφές υπέρξεις. Μη αρκούμενες στην ανθρώπινη εμπειρία τους, για να ερμηνεύσουν τα αινίγματα και τα φαινόμενα της καθόλου ζωής, οδηγήθηκαν να ερευνήσουν και να πεισθούν, ότι πέραν από τον άνθρωπο

υπάρχουν και δρουν τελειότερα όντα, πιο αγαθά, πιο σοφά και πιο ισχυρά από τον άνθρωπο.

Τότε με ειλικρίνια και θάρρος αποταθήκανε σ'αυτά τα υπέρτερά τους όντα και ζήτησαν τη συνδρομή τους για να γνωρίσουν και τούτοι την μεξίονα Αλήθεια και να μάθουν τον τρόπο και τα μέσα για να έρθουν στην κατάσταση των πρώτων. Ο ουρανός δεν εκώφευσε. Απάντησε και δέχθηκε να τους αποκαλύψει τα όσα ζητούσαν. Αλλά τους έθεσαν όρκους. Έτσι έκλεισαν μαζί τους μία ιερή συμφωνία. Να τους φανερώσουν μία ολοκληρωμένη κοσμοθεωρία, την οποία όμως κατόπιν όρκου να μεταδίδουν μόνον σε αγνούς και καλής θελήσεως ανθρώπους. Έπρεπε όμως και τούτους να υποβάλουν σε φρικτούς όρκους, ότι θα τηρήσουν σιγή σχετικά με όσα θα άκουγαν ή θα έβλεπαν στις οργανώσεις αυτές. Έτσι όλοι οι μηθέντες σεβάστηκαν και τήρησαν τους όρκους τους. Δεν απεκάλυψαν τίποτε, για τούτο τίποτε το θετικό δεν έφθασε έως εμάς.

Κατ' ανάγκη λοιπόν γινότανε αυστηρή επιλογή των εισερχομένων, γιατί αποβλέπανε σε ένα ολιγάριθμο και εκλεκτικό κύκλο ανθρώπων, οι οποίοι εμνοούντο στις φυσικές και στις πνευματικές αλήθειες.

Εκεί φαίνεται, όπως λέγει ο Πίνδαρος, μάθαιναν την αρχή και το τέλος της ζωής, δηλαδή γνώριζαν τους δυο πόλους μεταξύ των οποίων περιστρέφεται η απληστία του ειδέναι κάθε σοβαρού ερευνητού. Μ' αυτόν τον τρόπο ικανοποιείτο η δίψα της μαθήσεως και γιγαντωνόταν η σκέψη και το φρόνημα εκείνων, που φοιτούσαν στα άντρα εκείνα της αρχαίας σοφίας. Σ' αυτές τις γήινες, αλλά ταυτόχρονα και ουράνιες οργανώσεις, οι εισερχόμενοι εύρισκαν ψυχική ανακούφιση και γαλήνη. Από εκεί πέρασαν οι περισσότεροι σοφοί της αρχαίας Ελλάδος, οι ποιητές, οι τραγωδοί, οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες, οι νομοθέτες και οι πολιτικοί άνδρες. Όλοι αυτοί δε, κατεργάστηκαν και τεχνούργησαν τον Ελληνικό πολιτισμό, που έχει σαν βάθρα αιώνια και ακατάλητα τη Φιλοσοφία και την Τέχνη.

Τα κατ'αίολιά τους και τα ανεπίμητα ερείπιά τους συγκινούν τις ευαίσθητες ιδιοσυγκρασίες και διατηρούν μία πνευματική ανταύγεια, που φωτίζει ακόμη και σήμερα, σαν τον ήλιο της χώρας μας, τη σκέψη όλων εκείνων, που ζητούν γάτι το ανώτερο, το ευγενικό, το αληθινό.

Η ανθρωπότητα, μαζί με τη σιγή των μυστηρίων απώλεσε και την ευλογία του ουρανού. Η καταστροφή των μυστηρίων γκρέμισε και την κλίμακα, που οδηγούσε τις ανθρώπινες ψυχές στα δώματα των αθανάτων. Αυτό είναι η μεγαλύτερη κατάρρα για τους ανθρώπους, που θέλουν να στρέψουν το βλέμμα τους προς τα άνω, προς τα ψηλά και ν'αποφύγουν τις περιπτώξεις του Άδου. Άραγε δεν διατηρήθηκε καμμία αzeitida από την αρχαία εκείνη μυστηριακή λάμψη; Ήξ όσων γνωρίζω, λειτουργούν ακόμη και σήμερα μερικές Μυστηριακές Οργανώσεις, όπως λ.χ. είναι ο Τεκτονισμός, που διατήρησε μεν την μυστηριακή του διάρθρωση, αλλά στην

πραγματικότητα δεν απέμεινε, παρό μια ηθοπλαστική Εταιρεία με προοδευτικές και ανθρωπιστικές επιδιώξεις. Λειτουργεί ακόμη στις Σκανδιναβικές χώρες το μυστηριακό σύστημα Ζβέντερμποουργκ, που ξηλότυπα φυλάει τη γνήσια και καθαρή Χριστιανική μυστική διδασκαλία. Στην Ανατολή επίσης συναντά κανείς μεμονωμένες μυστηριακές ομάδες. Στις Ινδίες, όμως, από ωρισμένα δεδομένα, που έχω, φαίνεται ότι λειτουργούν πολυάριθμες οργανώσεις μυστικού περιεχομένου, που καθοδηγούν ακόμη τη θρησκευτική συνείδηση των λαών της αφέραντης εκείνης χώρας.

Αλλά και το χόμα, που πατούμε, έχει ευλογηθεί ιδιαίτερα από τον ουρανό. Εδώ έδρυσαν πολυάριθμα και άρτια μυστήρια, μέσα στα οποία επέτυχαν τον ψυχικό τους λυτρωμό πολλές ανθρώπινες ψυχές. Τώρα όμως μόνον συντρίμια, ερείπια και νεκρική σιγή συναντούμε εκεί όπου άλλοτε η φωνή των μυστών διεβίβαζε στους θνητούς τα ρήματα των Θεών του ελληνικού Ολύμπου.

Όταν επισκέπτομα τον Παρθενώνα, την Ελευσίνα, την Ολυμπία, και τους Δελφούς, στις διανοητικές μου περιουλλογές, προσπαθώ να αντιληθώ μήπως πετάξει καμιά σπύθα από το μέρος, που άλλοτε έκαιγε το πύρ της Ιερής Εστίας. Προσπαθώ να συλλάβω κανένα ψίθυρο, σαν αντιλαλο κάποιας μύστιδος φωνής. Αντί αυτών, δυστυχώς, τα αυτιά μου συλλαμβάνουν να επαναλαμβάνεται σαν μακρυνή ηχώ το Ολιβερό εκείνο μήνυμα, που άκουσε και ο μεγάλος νοσταλγός της αρχαίας πνευματικής δόξας, ο τελευταίος Έλληνας, ο αυτοκράτορας Ιουλιανός. Το απογοητευτικό μήνυμα είναι το ίδιο: " είπατε τω... Βασιλεί χαμιά πέσε δαίδαλος αυλά, ουκέτι Φοίβος έχει καλύβαν, ου μάντιδα δάρμην, ου παγάν λαλέουσιν, απέσβετο και λάλον ύδωρ ".

Τι κρίμα! Ποιάς παρηγοριάς και ποιας ελπίδος στερήθηκεο άνθρωπος! Τι σπουδαίες πηγές γνώσεως και πνευματικές ενισχύσεις απώλεσε ο αγνός ερευνητής. Εάν πράγματι μάθαινε εκεί ο θνητός, όπως λέγει ο Πίνδαρος, την αρχή και το τέλος της ζωής τότε ασφαλώς μόνον εκεί θα μπορούσαμε να μάθουμε τι είμαστε, από πού ερχόμαστε και πού πάμε. Άλλωστε, η προτροπή για να τα μάθει αυτά ο άνθρωπος ήταν χαραγμένη στη μετώπη του Ναού του Πυθίου Απόλλωνος. Ήταν το περίφημο "Γνώθι σαυτών" του Χείλωνος.

Η συγγίνησης που αισθάνθηκα στο αντίκρουσμα μιας λεχούς και ενός νεογέννητου βρέφους με παρεκίνησε στους στοχασμούς που αδιάδιασά σήμερα σ' αυτό το χαρτί. Ίσως μερικοί με ρωτήσουν για ποιό σκοπό το έκανα! Απλούστατα, θέλω να δείξω πως από τα γεγονότα της καθημερινής μας ζωής μπορούμε, μελετώντας τα προσεκτικά, να βγάξουμε σοβαρά συμπεράσματα. Έτσι θα πλουτίζουμε καθημερινά την εμπειρία μας, την οποία θα καταχωρούμε στο σημειωματάριω της μνήμης μας, για να αποκτήσουμε την

εξ αμέσου εποπτείας γνώση, που είναι πολύ προτιμότερη από τις θεωρίες και τις απόψεις, που αναζητούμε στα μουχλιασμένα βιβλία μιας νεκρής βιβλιοθήκης. Έπειτα, όταν έχουμε απορίες και αιτήματα, που δεν μας ικανοποιούν οι γνωστές πηγές γνώσεων, σαν ερευνητές με αδοίλωτη σκέψη, θα πρέπει να στραφούμε προς κάθε κατεύθυνση, σε κάθε πηγή που ισχυρίζεται ότι κατέχει μέρος της αλήθειας ή ολόκληρη την αλήθεια. Το τελευταίο, βέβαια, είναι λίγο δύσκολο αλλ' οπωσδήποτε εμείς θα κρούσουμε τη θύρα και θα ζητήσουμε ό,τι ποθούμε. Κι' αυτόν τον τρόπο της έρευνας, νομίζω ότι σας τον έδειξαμε την αφήγησή μου.

Και τελειώνοντας, επιτρέψτε μου να συστήσω, σ' εσάς που με διαβάζετε, εάν ποθήτε ν' αποκτήσετε μια ζωντανή, ρωμαλέα και πλατειά γνώση και κρίση να προτιμάτε από τις φλύαρες συγγραφές του συνανθρώπου μας την προσεκτική μελέτη του ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, που οι σελίδες του ξεπροβάλλουν μπροστά μας, σε κάθε βήμα του καθημερινού μας βίου, έντονες και φωτεινές. Βεβαιωθείτε δε ότι αυτές οι σελίδες είναι οι πιο ειλικρινείς, οι πιο διαφανείς και οι πιο αποκαλυπτικές και ποτέ τους δεν ψεύδονται. Ενώ οι συγγραφείς, εάν δεν ψεύδονται, εάν δεν παραλογίζονται σαν άνθρωποι που είναι, πολύ συχνά πλανώνται.

Σαν ύστατη παραίνεση σας κάμνω να σπουδάζετε πάντοτε τα φαινόμενα της φύσεως και να μελετάτε προσεκτικά με αυτοσυγκέντρωση τον εαυτό σας. Ίσως μια μέρα θα καταστείτε ικανοί να γνωρίσετε την αρχή και το τέλος της ζωής. Και τότε μόνο θα λάβετε απάντηση στα μεγάλα ερωτήματα: Τι είμαι, από πού έρχομαι, πού πηγαίνω.

ΧΡΗΣΜΟΙ - ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Μερικοί χρησμοί έχουν τη μορφή ενός γνωμικού, μιάς παροιμίας, και αυτό οφείλεται ίσως στη συγγένεια που υπήρχε ανάμεσα στη μαντική και την γνωμική ποίηση.

Παραδείγματα:

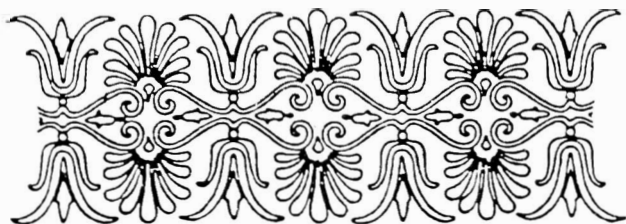
α) Σ'έναν ιερέα, που, ενώ έπρεπε να μείνει εγκρατής, υπό την επίδραση ποτού ήρθε σ' επαφή με γυναίκα και ταραγμένος έπειτα κατέφυγε στο μαντείο (των Δελφών), δόθηκε η απάντηση: «Άπαντα τ'αναγκαία συγχωρεί Θεός».

β) Ο Χίλων ο Λακεδαιμόνιος θέλησε να μάθε «τί άριστον ανθρώποις». Το μαντείο απάντησε: « Γνώθι σαυτόν.»

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Πιστεύω ότι η αληθινή ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στην αγάπη των ομοίων του. Πιστεύω ότι η ανάπτυξη της αγάτης, θα συντείνει περισσότερο κάθε άλλης δυνάμεως, όπως ιδρύσει επί της γης την βασιλεία του Θεού, κατά την οποία η διχόνοια, το ψεύδος, η βία θα αντικατασταθούν με την ομόνοια, την αλήθεια, την αδελφότητα.(...) Η αμοιβαία αγάπη μεταξύ των ανθρώπων, αποτελεί τον θεμελιώδη νόμο της ανθρωπίνης ζωής.

ΑΕΟΝΤΟΣ ΤΟΑΣΤΟΗ (Αι νέα ιδέα, Μετάφρ. Η Οικονομοπούλου, σελ. 30,78.)

Η ΑΓΝΟΤΗΤΑ

Δεν πρέπει να ξεχνάτε ποτέ ότι η εσωτερική σας κατάσταση δεν αφορά μόνο εσάς, *αλλά* επηρεάζει επίσης και τους άλλους. Αν είστε ακάθαρτος, με τις εκπορεύσεις σας λερώνετε επίσης και τους άλλους... Αν θέλετε πράγματι να βοηθήσετε την ανθρωπότητα, μπορείτε να το κάνετε με την αγνότητά σας. Ακόμα κι αν δε λέτε τίποτα σε κανέναν, με την αγνότητά σας αφήνετε να περνάει από μέσα σας ένα φως που συμβάλλει στη βελτίωση όλων όσοι είναι γύρω σας. Ναι, με την παρουσία σας και μόνο.(...)

Υπήρξαν άγιοι, που δεν είχαν διαβάσει κανένα βιβλίο, που δεν είχαν απορδάσει ποτέ, *αλλά* εργαζόνταν μόνο πάνω στην αγνότητα και να που όλα τα άλλα προτερήματα εμφάνιστηκαν μέσα τους: η γνώση, η διορατικότητα, η δύναμη να θεραπεύουν...

Ομοιασι Αϊβανζώφ (Το φως, ζωντανό πνεύμα, σελ. 110 - 111)

ΟΙ ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΚΑΡΔΑΚΟΚΟΥΝ

Οι αδυναμίες μας είναι σαν τις πόρτες από τις οποίες οι οντότητες που θέλουν να μας βλάψουν προσπαθούν να περάσουν. Όταν εγκαταλείπεται κανείς σε ορισμένες αδυναμίες, τους δίνει το δικαίωμα να μπουν μέσα του για να τον βασανίζουν. Αν τους αντισταθούμε, αν δεν υποκύψουμε, δεν έχουν καμιά εξουσία επάνω μας. Γι' αυτό σας λέω: **οι αρνητικές οντότητες δεν έχουν την εξουσία παρά αυτή που τους δίνετε.** Αν θέλετε να μην έχετε να κάνετε μαζί τους, μην τους ανοίγετε την πόρτα! Δε σας αναγκάζουν αυτές σας κάνουν μόνο υποδείξεις κι εσείς είστε που τους λέτε ναι. Οι περισσότεροι άνθρωποι φαντάζονται ότι οι διστυχίες τους έρχονται ξαφνικά, έτσι, απότομα. Όχι, τις έχουν προετοιμάσει, τις έχουν προσηλαίσει, έχουν ανοίξει την πόρτα σ' αυτές. Πώς; Παρασιώμενοι από ορισμένους πόθους, από ορισμένες αδυναμίες, από ορισμένες παραβάσεις: και σ' αυτή την περίπτωση τα αρνητικά πνεύματα βρίσκουν την πόρτα ανοικτή και μπαίνουν. Αοιπόν, προσοχή, κρατάτε πάντα τις πόρτες κλειστές γι' αυτούς.

Ομοιασι Αϊβανζώφ (Για μια καινούργια ζωή, σελ. 54-55)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Από το περιοδικό "Νοήσις" στις 23-10-1911

Μην αναζατώνης Εκκλησία και Θρησκεία. Η πρώτη κοινωνιοπολιτική δύναμη. Η δεύτερη ουρμή ψυχοφυσιολογική.

Η πρώτη κρατιέται με το δόγμα, με την παράδοση, με θεσμούς και με τύπους που κάποτε, αργά ή γρήγορα, θα περάσουν. Η δεύτερη κρέμεται από κάποια ψυχόρμητα που είτε από μιας αοχής είτε στο φυσικό του ανθρώπου, είτε από πανάσχατο καιρό κατ'άβαθα, σα φυσικά, του ξετυλιγίζανε, το ίδιο κάνουν. Η πρώτη κυβερνά και τυραννά. Η δεύτερη συνταράσσει και συγχανεί. Η Εκκλησία, εξουσία. Η Θρησκεία, ποίηση. Μα μην ξεχνάς πως χωρίς τη βοήθεια και τον αγώνα της Εκκλησίας καμιά θρησκεία δε θα είχε ιστορική πραγματικότητα. Θυμάσαι το ποίημα του Λεζόντ Ντελίλ στα «Στερνά» τραγούδια του; Το φάντασμα του Χριστού παρουσιάζεται σ' έναν ξακουστό Πάπα που με το σπαθί και με τη φωτιά γύριβε να σώση τις ψυχές από το Σατανά και να στερλώση τη βασιλεία του Θεού. Ο γλυκύτατος Ιησούς κερφώνει τα μάτια του στα μάτια του τουρκομαδάικου Ποντίφηγα με παράπονο και με συντριβή: ματιά που σφάζει σα να ήθελε να του πη: «Μα κοίτα τι κάνουν.» Μα ο Πάπας δεν τα χάνει εύγλωπτα του δίνει να καταλάβη τον ψάλλει τον αναβυλλόμενο. «Τι γυρεύεις πάπ' εδώ κάτω; Δεν είναι πια διζή σου δουλιά. Ξέρουμε' εμείς τι κάνουμε. Αν είσαι Κύριος ο Θεός, το χρωστάς σ' εμάς. Έτσι στερώνεται ο θρόνος σου. Αλλοιώτικα δε θα ύπαρχες. Τράβα.» Κι ο Χριστός δεν είχε τι νάποκρηθή άφαντος από κει που ήρθε. Το ίδιο το θέμα ξετυλίγεται πλατύτερα, νευρικότερα, υποβλητικώτερα, σε πέντε δέκα σελίδες Δοστογέφσκη στο αριστοργημά του «Ταδέρια Καρμαζώφ». Ο Χριστός κι ο Μέγας Ιεροξισταστής. Μέσα στην Ισπανία. Ο πρώτος ξανάρχεται στη γη, θαυματουργεί, το είδωλο γίνεται του πλήθους. Ο δεύτερος παρουσιάζεται και φρελακώνει τον πρώτο. Μέσα στη φυλακή, τον μιλεί με λόγια σκληρά, στρογγυλά, τελειωτικά. Δεν έπρεπε να ξαναγυρίση στον κόσμο. Μήτε που έχει, μήτε που του δίνεται τέτοιο δικαίωμα. Η ρητορική του ιεροξισταστή ακατάβλητη. Θα μπορούσε να τον ξαναθανάτωση το Σωτήρα, κανείς δε θα τολμούσε να μιλήση. Περιορίζεται, συγκαταβατικά, να τον εξορίση. Τράβα δρόμο. Το επεισόδιο ξετυλίγεται μ' επιική μεγαλοπρέπεια στο έργο του Δοστογέφσκη. Βεβαίωτατα. Ο κοσμάκης συνηθίζει να λήη στοχαστικά: Αν ο Χριστός ξαναρχότανε, θα τον ξανασπαρώναν. Θα μπορούσε κανείς να συμπληρώση: ο πάπας και ο παπάς. Και ειλικρινέστατα, και με βαθιά τη συνείδηση πως δουλεύουνε για

την θρησκεία. Έτσι τράβηξε μπροστά ο Καθολικισμός. Μα σ' εμάς εδώ; Αλλάζουνε γάπως τ'αντικείμενα. Μα ο ιστορικός νόμος δείχνεται σε πολλά ο ίδιος.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΝΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Η ΣΟΥΒΡΑΤΑ

ΑΠΟΔΟΣΗ: ΧΡΙΣΤ. ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗ

Οι Βραχμάνοι, λένε τα ιερά βιβλία των Ινδών, είναι πρόσωπα ιερά γιατί ζούν πιο κοντά στο Θεό από τους άλλους ανθρώπους. Εξείνος δε που προστατεύει ένα Βραχμάνο κάνει πράξη ιερή και ευάρεστη ιδιαίτερα στο Θεό. Η Σουβράτα ήτανε κόρη Βραχμάνου. Ήτανε πολύ καλή και όμορφη κοπέλλα. Μια μέρα η μητέρα της πέθανε και η Σουβράτα αναγκάστηκε να καταφύγει τότε, στην έρημο, κοντά στον όσοιο πατέρα της, που ζούσε ασκητική ζωή. Μα μια μέρα ξαφνικά, ύστερα από λίγο καιρό, πέθανε κι ο πατέρας της κι η Σουβράτα έμεινε ολομόναχη μέσα στην έρημο. Μέρα και νύχτα έβλαιγε απαρηγόρητη και γύρευε τους γονείς της.

Μια μέρα ο Θεός του Άδη Ιάμας που άκουσε το θρήνο της φανερώθηκε ξαφνικά μπροστά της και της είπε. Μάταια κόρη μου θρηνηείς. Οι πεθασμένοι δεν σηκώνονται απο τον τάφο. Πρέπει να ξέρεις, ότι είχες γάποτε αμαρτίσει και γι' αυτό σήμερα υποφέρεις. Φέρνεις μια κατάρα πάνω σου από την οποία πρέπει να φροντίσεις ν' απαλλαγείς. Τούτο συνέβει σε μια προηγούμενη ζωή σου. Άκουσε λοιπόν την ιστορία σου. Άκουσε να μάθεις ποια ήσουν. Ήσουν μια ωραία εταίρα άλλοτε με το όνομα Σουδάρη. Ένας Βραχμάνος που σε είδε τότε σ'ερωτεύτηκε τόσο πολύ, που σε πήρε από τη ζωή εκείνη που έκανες κι έζησε μαζί σου τέσσερα χρόνια.

Στο τέλος αφού ζατανάλωσε ολόκληρη την περιουσία του για σένα, ένας ερωστής δικός σου, τον σκότωσε. Τότε ο πατέρας και η μητέρα του Βραχμάνου, αγανακτισμένοι για τον άδικο χαμό του, σε καταράστηκαν να μείνεις ορφανή στην άλλη σου ζωή, από πατέρα και μητέρα και σε έρημο μέρος.

Μα πως, ω Κύριε τόλμησε τότε η Σουβράτα να πει στο Θεό του Άδη Ιάμα, αφού ήμουνα αμαρτωλή γεννήθηκα σε σπίτι οσίου Βραχμάνου; Και ο Ιάμας της απεκρίθη. Πεξοπορούσε γάποτε, μερες πολλές ένας θεόφρωνας Βραχμάνος. Ξεανήλεμένος από το περπάτημα ο Βραχμάνος, ξαπλώθηκε και κοιμήθηκε μπροστά στην πόρτα του σπιτιού σου την ώρα που περνούσε

από εκεί. Τα μεσάνυχτα τον πιάνουν οι φρουροί με την πρόθεση να τον πάνε φυλακή, παίρνοντάς τον για κακοποιό. Εσύ που άκουσες το θόρυβο έτρεξες να μάθεις τι συμβαίνει. Κατάλαβες το άδικο, εγγιήθηκες για τον Βραχμάνο χωρίς να ξέρεις τίποτα γι' αυτόν. Τον απελευθέρωσες, τον οδήγησες μέσα στο σπίτι σου και τον φιλοξένησες. Ενχαριστημένος ο Βραχμάνος από την φιλοξενία σου ευχίθηκε για σένα και σε συμβούλεψε να μην αμελείς την αθάνατη ψυχή σου για χάρη του κορμιού που είναι φθαρτό. Κι συ που άκουσες τα λόγια του ακολούθησες το δρόμο της αρετής και της φιλανθρωπίας και αξιώθηκες να γεννηθείς σε σπίτι οσίου Βραχμάνου. Ύστερα ο Τρομερός Ιάμας έγινε άφαντος.

Και η Σουβράτα παρηγορήθηκε, λάτρευε το Θεό με καθαρή καρδιά και μετά θάνατον έτυχε της υψίστης χώρας. Εξ αυτού δε γίνεται φανερόν ότι η αγαθή πράξη ουδέποτε ξεχνιέται και πάντοτε αμοιβεται.

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Μέσ' της ζωής το σκοτεινό και έρμο μονοπάτι
 δέ σ' άφισα ολομόναχο, ωραίε μου διαβαίτη.
 Σουδάωσα νάχεις σντροφαί, τα τρία τα παιδιά μου,
 να τ' αναθρέψεις στοργικά, γιατί είναι η καρδιά μου.
 Τ' αγόρι μου πούναι μικρό, να μου το μεγαλώσεις
 και βασιλιά καμαρωτό να μου τον παραδώσεις.
 Τις δυό τις θυγατέρες μου, πολύ να μου προσέξεις,
 όσο αξίζουν κι' αν το πα, μικρή θα είν' η λέξης.
 Κι' δυό τους είναι ζηλευτές, η πρώτη από ατσάλι,
 κι' η δεύτερη λες πως κρατεί τον Ήλιο στο κεφάλι.
 Τα ονόματά τους άκουσε: ο Νούς είναι τ' αγόρι
 κι' απ' το ατσάλι η ΘΕΛΙΣΗ η πρώτη μου η κόρη.
 Την άλλη τη φωτόλουστη, καμάρι μεσ' τα τρία,
 που θα φωτίζει όπον κι αν πας τη λένε ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.
 Είδες αγάπη περισσή, που σούχω αρχοντά μου;
 Για να σε κάμω ευτυχή σου δίνω την καρδιά μου.

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΣΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΠΛΪΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΓΙΟΡΕΙΤΑΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΑ

Αποσπάσματα

Συνεχεια άκουγε κανείς από το στόμα του (ενός αγνού αγιορείτου) το Δόξα σοι ο Θεός, Δόξα σοι ο Θεός. Αυτό συνιστούσε και σε όλους: να λέμε το Δόξα σοι ο Θεός, όχι μόνο όταν περνάμε καλά, αλλά και όταν περνάμε δοκιμασίες, γιατί και τις δοκιμασίες τις επιτρέπει ο Θεός για φάρμακα της ψυχής.

Σελ 27

Την ώρα του θανάτου του γέροντα Παπα - Μεθοδίου είχε συμβεί ένα συγκλονιστικό γεγονός. Ενώ ξεψύχησε, επανήλθε για λίγο στη ζωή. Τον ρώτησαν τότε οι Πατέρες που βρισκόταν κοντά του:

-Περίεργο! Πώς ξεψύχησες;

Και ο γέροντας απήντησε τότε:

-Μετά από λίγη ώρα, που είχε βγει η ψυχή μου, μου είπε ένας Άγγελος: " Να επιστρέψεις, για να αποχαιρετήσεις τον αδελφό σου".

Εγώ του είπα:

" Δεν έχω αδελφό ούτε στον κόσμο ούτε και στην καλογριζή".

Ο Άγγελος απήντησε:

"Έννοώ το σώμα σου, αδελφό της ψυχής σου".

Σελ 111

Όσο απομακρύνονται οι άνθρωποι από τη φυσική ζωή, την απλή και προχωρούν στην πολυτέλεια, αυξάνουν και το ανθρώπινο άγχος. Καί όσο προχωρεί η κοσμική ευγένεια, τόσο χάνεται και η απλότητα, η χαρά και το φυσικό ανθρώπινο χαμόγελο.

Σελ 152

Το καλύτερο φάρμακο για την κάθε δοκιμασία μας είναι η μεγαλύτερη δοκιμασία των συνανθρώπων μας, αρχεί να την φέρουμε στον λογισμό μας.

Σελ 153

Η χαρά που νιώθει, όταν δίνει ο άνθρωπος, είναι θεϊκή. Η θεϊκή χαρά έρχεται με το δόσιμο.

Σελ 154

Όταν αδικείσαι να μη λες: "Να το βρεί από το Θεό", γιατί τότε καταρτίζεις με ευγένεια.

Σελ 156

Καλό είναι το να διαβάξει κανείς βιβλία πνευματικά, αλλά καλύτερα είναι το να τα εφαρμόζει, να ζει πνευματικά. **Σωστός άνθρωπος δεν είναι αυτός που λέει σωστές κουβέντες, αλλ' εκείνος που ζει και σωστά.**

Σελ. 164

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΗΕΤΤΟΥ

ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΠΙΒΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Νηστεία

Νηστεία λέμε τη θεληματική ή υποχρεωτική αποχή απ' όλα ή από μερικά είδη τροφών και ποτών για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Η νηστεία είναι παγκόσμιος θρησκευτικός, ηθικός, μυστηριακός, φιλοσοφικός ή επιστημονικός θεσμός και όχι μόνο χριστιανικός ή εκκλησιαστικός. Η επιστημονική θεολογία βρίσκει τις ρίζες του στον απαγορευμένο καρπό των πρωτοπλάστων και το θεωρεί βασιική θεία εντολή. Σαν θρησκευτικός θεσμός, η νηστεία, ήταν εν χρήση σε πολλούς αρχαίους λαούς. Οι Αιγύπτιοι νήστευαν σ' όλες τις γιορτές και κυρίως στις γιορτές της Ίσιδος, του Όσιρι και του Σέραπι. Οι Έλληνες είχαν το θεσμό της νηστείας όχι μόνο σαν κοινωνική εκδήλωση, αλλά και σαν θεραπευτικό μέσο. Πρίν από κάθε γιορτή ή πανηγύρι, θυσία ή λιτανεία ο λαός και οι ιερείς ενήστευαν. Αυτή τη συνήθεια εκφράζει επιγραμματικότερα η λαϊκή παροιμία. " Η ημέρα της νηστείας είναι παραμονή γιορτής". Στη γιορτή των Θεοδοσιών οι παντρεμένες Αθηναίες έκαναν μια ημέρα αυστηρή νηστεία. Στα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια δηλαδή στα Κρητικά, στα Ορφικά, στα Πυθαγόρεια και στα Ελευσίνια οι μύστες υποχρεώνονταν σε νηστεία. Στα Κρητικά Μυστήρια μάλιστα οι ιερείς δεν έτρωγαν σ' όλη τους τη ζωή κρέας, ψάρια και άλλες λιπαρές τροφές. Στα Μαντεία η νηστεία δεν ήταν άγνωστη. Λόγου χάρη, η Πυθία, προτού χρησιμοποιήσει, νήστευε. Μα και όσοι ζητούσαν χρησμό υποβάλλονταν σε νηστεία. Οι Αθηναίοι ενήστευαν την τρίτη ημέρα των Ανθεστηρίων και μετά απ' τα Διονυσιακά όργια. Οι Λακεδαιμόνιοι, όταν επρόκειτο να εμπλακούν σε πολεμική σύρραξη έκαναν πάνδημη νηστεία. Στα Ασκληπιεία που ήταν θρησκευτικά καθιδρύματα της εποχής, οι ιερείς οι οποίοι κατά

κάνονα δεν ήταν γιατροί ανεξάρτητα αν ζολακεύονταν να λέγονται Ασκληπιάδες για να θεωρούνται απόγονοι του Ασκληπιού, επέβαλαν στους αρρώστους τη νηστεία σαν μέσο καθαρισμό - θεραπευτικό του σώματος και της ψυχής έτσι ώστε να γίνουν επιδεχτικοί υποβολής. Πολλές και ποικίλες θαυματουργικές θεραπείες αναφέρουν τα αναθηματικά πλακίδια, τα αναθηματικά ανάγλυφα και τα αρχαία κείμενα μεταξύ των οποίων πολλές ήταν και πραγματικές. Απομίμηση των Ασκληπιείων άλλωστε ήταν και τα Σεραπεία της Μέμφιδος και του Κάνωπος όπου οι προσερχόμενοι υποβάλλονταν σε διήμερη αυστηρή απομόνωση, σε σποτεινό δωμάτιο, σε νηστεία και σιωπή. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν ευρύτατα τη νηστεία. Ενήστευαν στις γιορτές της Κυβέλης, του Μίθρα και των άλλων θεών καθώς επίσης όταν τους απειλούσαν σοβαροί κίνδυνοι. Οι Ταραντίνοι επίσης είχαν αφιερώσει μια ημέρα το χρόνο στη νηστεία για τη σωτηρία τους από επιδρομή των Ρωμαίων. Οι Εβραίοι ενήστευαν κατά το Μωσαϊκό Νόμο μια μόνη δημόσια τακτή νηστεία στη γιορτή του εξιλασμού. Μετά όμως την αιχμαλωσία καθιέρωσαν και άλλες τακτές νηστείες και κυρίως κατά τον τέταρτο, πέμπτο, έβδομο και δέκατο μήνα. Εκτός όμως των τακτών νηστειών είχαν και έκτακτες. Τέτοιες νηστείες έκαναν όταν κινδύνευαν απ' τους εχθρούς ή ήθελαν να εκφράσουν στο Γεχωβά λύπη και ταπείνωση για τα αμαρτήματά τους οπότε φορούσαν τρίχινο σακί, έριχναν στάχτη στο κεφάλι τους και ξέσχιζαν τα ρούχα τους. Οι Φαρισσαίοι μάλιστα νήστευαν δύο φορές την εβδομάδα όχι από ευλάβεια αλλά για επίδειξη. Οι Εσσαίοι ήταν αυστηροί νηστευτές. Οι Ινδοί Βραχμάνες είχαν αυστηρή νηστεία. Και σήμερα νηστεύουν σε συχνά χρονικά διαστήματα. Για την εξαίρεση απ' τη νηστεία δεν κάνουν διάκριση στους αρρώστους, στους γέροντες και γενικά στους αδύνατους όπως σ' άλλες θρησκείες. Ο ηθικός κώδικας του Μανού είναι γεμάτος από εντολές για νηστεία. Οι Μωαμεθανοί παρήλαβαν τη νηστεία απ' τους Εβραίους ή από τους Μανιχειστές. Ανάλογη ημέρα της εξιλεύσεως των Εβραίων ήταν η δεκάτη ημέρα του πρώτου μήνα του έτους που καθιερώθηκε σαν ημέρα νηστείας. Ωστόσο, όταν ο προφήτης αναγκάστηκε να αναγνωρίσει ότι οι Εβραίοι έμεναν δεμένοι με την παλιά διδασκαλία και δεν ακολουθούσαν τη δική του άλλαξε πάλι τις διαθέσεις του. Η νηστεία που γινόταν στον πρώτο μήνα αντικαταστάθηκε από μία νηστεία που διαρκεί όλο το μήνα του Ραμαζανιού.

Απ' την ανατολή ως τη δύση του ήλιου, οι πιστοί δεν πρέπει ούτε να φάνε, ούτε να πιούν, ούτε να καπνίσουν. Ο μήνας αυτός θεωρείται σαν ιερός γιατί αυτό το μήνα κατέβηκε απ' τον ουρανό το Κοράνι. Η νηστεία, κατά το Κοράνι, είναι ένα απ' τα τέσσερα θρησκευτικά

καθήζοντά του πιστού ήτοι την προσευχή, τη νηστεία, την πληρωμή ενός φόρου για τους φτωχούς και τα προσκυνήματα στη Μέκκα. Εκτός απ' την νηστεία την τακτή οι Μουσουλμάνοι δεν τρώνε χοιρινό κρέας. Πολλοί υποστηρίζουν πως η αποχή επιβαλλόταν γιατί ζούσαν σε θερμά κλίματα. Άλλοι λένε πως το γουρούνι το καταράστηκε ο Μωάμεθ γιατί έσπασε ένα ασπί με νερό. Νηστεύουν επίσης και 10 ημέρες απ' το μήνα Μουχαρέμ. Στον Κινεζικό Οικουμενισμό ο Υιός του Ουρανού νηστεύει στον πρώτο μήνα της άνοιξης που γίνεται η γιορτή της άνοιξης. Οι Βουδιστές έχουν κι αυτοί τις νηστείες τους. Κι ο ίδιος ο ιστορικός Βούδας ακόμη, αναζητώντας την οδό της σωτηρίας, προσπάθησε με οδυνηρούς αυτοβασιτισμούς και μια γερή νηστεία μαζί με ασκήσεις σκέψης να φτάσει στη θεία φώτιση. Ωστόσο, σε μια αίρεση της Βουδιστικής θρησκείας στην οποία συγκαταλέγονται οι σχολές " της Αγνής γης " που ιδρύθηκε στο 1175 και του " Γιόντο Σιν " που ιδρύθηκε απ' τον Σύνραν Σόνιν (1173 - 1262) και που απαρτιθούν 15 εκατομμύρια πιστούς στη Βουδιστική κοινότητα της Ιαπωνίας η νηστεία καταργήθηκε.

Η νηστεία στο Χριστιανισμό: Τη νηστεία παρέλαβαν και οι Χριστιανοί. Μάλιστα και οι ίδιοι οι Απόστολοι ενήστευαν και τη διαμόρφωσαν σε αξιόλογο παράγοντα του πνευματικού τους βίου. Θα μπορούσαμε να πούμε πως με τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο, το έθιμο της νηστείας αναζωογονήθηκε. Οι Πατέρες της εκκλησίας αργότερα καθιέρωσαν μακροχρόνιες νηστείες που τις τηρούσαν κυρίως οι μοναχοί και οι ασκητές. Πολλές Χριστιανικές αιρέσεις εξοστράκισαν τις νηστείες ή θέσπισαν αυστηρότερες. Οι Μοντανιστές, οι Μανιχαίοι, οι Πρωσκινιανοί είχαν αυστηρές νηστείες. Ο αιρετικός Τατιανός περιφρονούσε και το κρασί ακόμη και στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας χρησιμοποιούσε σκέτο νεράκι. Αγάπη προς τη νηστεία είχαν και οι οπαδοί του Μαριώνα ενώ οι Καρποκρατιανοί καταριόταν κάθε νηστευτή. Τα σώματα έλεγαν πρέπει να τρέφονται καλά, για να είναι γερά. Παρόμοια αντίληψη βρίσκομε στους Παρσιιστές, θρησκευτικούς οπαδούς του Ζωροάστρη, στα ιερά βιβλία του (Ζωροάστρη) οποίου αναφέρεται η νηστεία και εκφράζεται η πίστη πως πρέπει οι άνθρωποι να τρώνε για να νικούν καλύτερα τα κακά πνεύματα. Η νηστεία στη Χριστιανική θρησκεία, παρουσιάζει μια κάποια ποικιλία.

- Στην Διαμαρτυρόμενη Εκκλησία απορρίφθηκε τελείως.
- Στην Αγγλικανική Εκκλησία διατηρείται κάπως.
- Στην Κοπτική και στην Αρμενική Εκκλησία που πλησιάζουν περισσότερο με την ορθόδοξη δογματική κρατούν τις νηστείες και μάλιστα η Αρμένικη νηστεία είναι πιο αυστηρότερη απ' ό,τι η

Ορθόδοξη.

- Η Ορθόδοξος Εκκλησία διατηρεί και σήμερα τη νηστεία, όπως καθιερώθηκε απ' τους Πατέρες αλλά ο θεσμός χαλαρώθηκε.

- Στην Καθολική Εκκλησία η νηστεία χαλαρώθηκε ακόμη πιο πολύ. Νηστείες, κατά την Χριστιανική πλέον διδασκαλία, καλούνται οι θεσπισμένες απ' την Εκκλησία ημέρες στις οποίες οι πιστοί με πνευματική μετάνοια απέχουν απ' τις ηδονές του βίου και ορισμένων τροφών και ποτών. Συγκεκριμένα κατά τις νηστείες αυτές επιβάλλεται, η αποχή των πιστών από κρέας, αυγά, γάλα, τυριά, βούτυρα, ψάρια, λάδι και ενίοτε και κρασιού. Επιτρέπεται όμως να καταλύουν οι ασθενείς, τα μικρά παιδιά, οι γέροντες και οι οδοιπόροι. Τούτο άλλωστε επιβεβαιώνεται και από τη λαϊκή παροιμία, "ασθενής και οδοιπόρος αμαρτίαν δεν έχει". Τέτοιες νηστείες είναι:

- Η Μεγάλη Σαρακοστή που αρχίζει απ' την Καθαρά Δευτέρα και τελειώνει την Παρασκευή του Λαζάρου, γιατί δεν συμπεριλαμβάνονται σ' αυτή - από άποψη νηστείας - οι γιορτές του Λαζάρου και των Βαϊών καθώς επίσης και η Μεγάλη Εβδομάδα, που τη λέμε και των Παθών.

- Το Σαρανταήμερο, όπως λέει ο λαός τη νηστεία που αρχίζει απ' του αγίου Φιλίππου και τελειώνει στις 25 Δεκεμβρίου η οποία καθιερώθηκε σ' ανάμνηση του γεγονότος ότι ο Χριστός ενήστεψε 40 ημέρες.

- Των Αγίων Αποστόλων που αρχίζει στις 17 και τελειώνει στις 29 Ιουνίου.

- Του Δεκαπενταύγουστου που αρχίζει την 1 και λήγει τη 15 Αυγούστου.

- Της Τετάρτης και της Παρασκευής κάθε εβδομάδας που είναι πιστό αντίγραφο της Ιουδαϊκής νηστείας με το Χριστιανικό μαντάι ότι δηλαδή την Τετάρτη νηστεύουμε γιατί έπιασαν το Χριστό οι Εβραίοι και την Παρασκευή γιατί τον σταύρωσαν.

- Της 29 Αυγούστου σ' ανάμνηση του γεγονότος της αποκεφάλισης του Ιωάννου του Προδρόμου.

- Της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού στις 14 του Σεπτεμβρη.

- Της Προπάγιασης, όπως συνηθίζει να λέει ο λαός την παραμονή των Φώτων. Ως τα 860 μ.χ. η Ορθόδοξος Εκκλησία άλλη νηστεία δεν όριζε παρά μόνο τη νηστεία του Πάσχα. Οι μεγαλύτερες νηστείες του δεκαπενταύγουστου, των Χριστουγέννων, των Αγίων Αποστόλων και άλλες μικρότερες ήταν άγνωστες. Μα κι η νηστεία του Πάσχα ήταν ασαφής στα χρόνια εκείνα, άλλοι νήστευαν μόνο την Μεγάλη Εβδομάδα κι άλλοι κυρίως στην Ανατολή εφτά εβδομάδες, άλλοι επίσης νήστευαν στις τρεις το απόγευμα κι άλλοι το βράδυ ως το Μ.

Σάββατο δεν έβαζαν τίποτε στο στόμα τους. Είναι βέβαιο όμως ο χρόνος της προ του Πάσχα νηστείας ήταν καιρός μετανοίας και προσευχής. Απαγορεύονταν όχι μόνον οι γάμοι και οι τελετές αλλά και τα βαφτίσια. Στα Βυζαντινά χρόνια στο διάστημα της νηστείας έκλειναν και τα δικαστήρια και δεν εκτελούσαν τους θανατοποινίτες. Ο Βολταίρος εξάλλου στα "Φιλοσοφικά δοκίμια" όπου κάνει λόγο για τη σαρακοστή, καταλήγει: «Ιερείς ανοητοί και σκληροί. Για ποιόν παραγγέλετε τη νηστεία, στους πλούσιους; Απέχουν πολύ από το να τη διατηρήσουν. Ο δυστυχιωμένος καλλιεργητής δεν τρώει σχεδόν ποτέ κρέας, και δεν έχει με τι ν' αγοράσει ψάρι. Τρελλοί που είσαστε, πότε θα διορθώσετε τους παράλογους νόμους σας;»

Σκοπός της νηστείας: Η νηστεία θεωρείται η απαραίτητη δοκιμασία που πρέπει να επιβάλλουμε στον εαυτόν μας για να πετύχουμε ευκολότερα την τελειότητα και την ψυχική εξύψωση. Είναι μέσο Πνευματικής ανάτασης και κυριαρχίας του πνεύματος πάνω στη σάρκα. Είναι μέσο που οδηγεί στην εγκράτεια. Η νηστεία πρέπει επίσης να συνοδεύεται από καλά έργα και μάλιστα έργα "ευποίτας", όπως λέει ο Χρυσόστομος.

Τρόπος νηστείας: Για να επιφέρει η νηστεία το αποτέλεσμα που προσδοκούμε πρέπει να γίνει και με τον κατάλληλο τρόπο. Για τον τρόπο της νηστείας κάνουν λόγο ο Χρυσόστομος, ο Μ. Βασίλειος και ο Σεραφείμ Παπακώστας στην "επί του όρους Ομιλία". Ο Μέγας Αθανάσιος, τονίζει ιδιαίτερα πως πρέπει να νηστεύουμε όχι μόνο με το σώμα αλλά με την ψυχή που τρέφεται με κατάλληλες αρετές.

Μυστήρια: Αλλά και στα αρχαία Μυστήρια η νηστεία ήταν βασικός θεσμός. Στα Ελευσίνια Μυστήρια ο μινύμενος, προτού αρχίσει τα διάφορα προκαταρκτικά της μύησης, έπρεπε απαραίτητως να υποβληθεί στην προπαρασκευαστική νηστεία. Οι μύστες επίσης, νήστευαν 9 μέρες. Στα Ιδαία μυστήρια ή μυστήρια του Μόργου, όταν ο Πυθαγόρας πήγε στην Κρήτη να μνηθεί αποκαθάρθηκε στην παραλία της Κρήτης, αφού νήστευσε 9 μέρες. Ο Πυθαγόρας δίδασκε αποχή απ' την κρεοφαγία. Στα Μιθραϊκά μυστήρια υποβάλλονταν πρώτα - πρώτα σε καθαρμούς με νερό και φωτιά και σ' αυστηρότατη νηστεία. Στα Αιγυπτιακά μυστήρια επιβαλλόταν η εγκράτεια και η αποχή από μερικά κρέατα.

(Εκδόσεις «ALDEBARAN»)

Η ΕΜΠΡΑΚΤΗ ΑΓΑΠΗ

Εγκατέλειψα τη θέση του καθηγητή, που είχα στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου, εγκατέλειψα ακόμη τη φιλολογία και τη μουσική για να πάω να κάνω το γιατρό σ' ένα άγνωστο χωριό της Μάυρης Αφρικής. Γιατί πήρα αυτή την απόφαση; Είχα διαβάσει για τη δυστυχία και τις αρρώστιες που μαστίζαν τους ιθαγενείς, κι είχα ακόμη ακούσει να μιλούν για τους ιεραποστολούς που πήγαιναν σ' αυτή την ήπειρο. Κι όσο περισσότερο σκεφτόμουν την κατάσταση αυτή, τόσο περισσότερο παράξενο έβρισκα το γεγονός ότι εμείς οι Ευρωπαίοι είχαμε ελάχιστα απασχοληθεί με τους κατοίκους των μακρινών αυτών περιοχών που είχαν τόση μεγάλη ανάγκη από βοήθεια ...

Αλβέρτος Σβάιτσερ (Από το ομώνυμο βιβλίο του Ν.Σπυρόπουλου, σελ. 29).

ΟΙ ΑΛΗΘΙΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΜΕΝΟΥΝ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Τα μόνα πράγματα που μπορείτε να πάρετε μαζί σας και που δε θα σβήσουν, ακόμα και μετά το θάνατο, είναι αυτά που ζήσατε και που επαληθεύσατε εσείς οι ίδιοι, με την ίδια σας τη ζωή, με την ψυχή σας, με την καρδιά σας. Όλα τα άλλα, αυτά που μάθατε στα πανεπιστήμια και στα βιβλία, όταν θα φύγετε, θα τα αφήσετε εδώ. Δεν θα μπορείτε να μεταφέρετε αυτή τη γνώση γιατί δεν είναι δική σας. (...), γιατί την είχατε μάθει με νοητικό τρόπο, επιφανειακό, εξωτερικό. Οι Μύστες προσπαθούν να διαλέγουν το ουσιώδες και να το ζούν. Και πετούν όλα τ' άλλα γιατί ξέρουν ότι, ακόμα κι αν δεν τα πετάξουν συνειδητά και με τη θέλησή τους, θα είναι, έτσι ή αλλιώς υποχρεωμένοι να τα πετάξουν, μια μέρα, εγκαταλείποντας τη γη. Με το να ξέρετε τη γνώση σας, με το να τη γεύεστε, να την επαληθεύετε, να την εξασκείτε μέχρι που να αισθανθείτε ότι γίνεται αίμα σας, πεμπουρούσι σας, αυτή η γνώση γίνεται πραγματικά δική σας: τίποτα και κανείς δεν μπορεί να σας την πάρει. Και όταν θα ξαναγυρίσετε στη γη, θα ξαναφέρετε αυτή τη γνώση· δε θα ξαναρχίσετε από την αρχή, αλλά θα εξακολουθήσετε να της προσθέτετε κι άλλη αληθινή γνώση.

Όμιχιαμι Λίβανγκόφ (Η ανθρόπινη νόηση και η καρκινική νοσημότητα, σελ. 10).

ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΣΤΗΣ

ΤΟΥ ΑΡΙΣΤ. ΟΙΚΛΑΙΩΤΗ

Καθετί (ένζωο η μη) είναι αυτό που δείχνει, αυτό που φαίνεται κι αυτό που δεν φαίνεται, που είναι κρυφό. Έχει δηλαδή το "καθετί" την εξωτερική του όψη, αλλά και την εσωτερική του κατάσταση, την εσωτερη πραγματικότητα. Αυτό που φαίνεται είναι αυτό που υποπίπτει άμεσα ή έμμεσα στις αισθήσεις μας ή και την απλή λογική, την λογική των αισθήσεών μας. Π.χ. βλέπω ή πιάνω ένα σπόρο. Έχω αίσθηση αυτού με τα μάτια μου ή την αφή μου. Όμως, ο σπόρος αυτός δεν είναι αυτό που βλέπω, έχει και μια εσωτερη αξία, εσωτερη κατάσταση, δύναμη. Άμα φυτευθεί βγάζει με τον καιρό κάποιο δένδρο και δεκάδες όμοιους καρπούς. Κάθε πράγμα λοιπόν έχει και την εσωτερική του όψη, που είναι κατά κανόνα η αξία του, το υπερδύναμο αόρατό του, το κινούν ένδον. Ο Εσωτερισμός είναι η εσωτερη ύπαρξη των πάντων, η εσωτερη υφή όλων των εξωτερικών πραγμάτων. Ποιό είναι τώρα αυτό το καθετί που βρίσκεται πίσω απ' αυτό που φαίνεται; Ποιό είναι ακόμη αυτό που βρίσκεται πίσω από το ένα και το άλλο, απ' όλ' αυτά που δεν φαίνονται; Έτσι ο Εσωτερισμός φθάνει με διάφορα μέσα (παρατήρηση, λογική, ενδοσκοπήση, αυτοκάθαρση, ενόραση κ. ά.) σ' έρευνα κι αυτού του αρχικού "Ένός" του πρωτοαίτιου, του Θείου.

Το πληροφοριακό σύστημα του φυσικού μας σώματος έχει άλλες δυνατότητες κι απασχολήσεις. Σαν απομακρυνθούμε απ' αυτές βλέπουμε με άλλες πια αισθήσεις, εκδηλώνονται άλλες μας δυνατότητες σύλληψης. Γενικός κανόνας είναι ότι εφόσον υπάρχει με μια λέξη "ορατό", υπάρχει και το αντιστοιχούν σ' αυτό "αόρατο". Η ζωοποιούσα δύναμη εξέρχεται από τον έσω κόσμο μας. Τ' άλλα αποτελούν εκδήλωση στο φυσικό μας κόσμο, τον κόσμο που εδώ ζούμε. Όλα, ακόμη και τα παρεπόμενα του υλικοεξηλούμενου κόσμου μας (όπως π.χ. ασθένεια), έχουν κατά βάση εσωτερική την αιτία, έχουν δηλαδή ένα υπαρκτό, αόρατο, ως εξ άλλης δονητικής κατάστασης, συνυφασμένο μ' αυτό, που ζωογονεί, επιδρά και ισορροπεί αυτό με κάποια νομοτέλεια άγνωστη κατά το πολύ πως επακριβώς διεγειρόμενη κ' επενεργούσα.

Ο Εσωτερισμός δεν είναι δεσμευμένος με δόγματα και όρια θρησκευτικά. Οι αισθήσεις μας συλλαμβάνουν μια μόνον οκτάδα δονήσεων, έναντι των 76 οκτάδων, τις οποίες η επιστήμη μέχρι χθές τουλάχιστον, είχε εντοπίσει εντός του κόσμου μας, εντός του σύμπαντος. Ένα δηλαδή σύνολον 608 (=76X8) ακτινοβολιών από τις

οποίες γνωρίζουμε μόνον τις οκτώ. Διανοηθήκατε ποτέ τι κρύβουν αυτές οι 600 άγνωστες ακτινοβολίες; Ο ορατός μας κόσμος είναι τόσο μικρός, τόσο ελάχιστος!...Ο μεγάλος εσωτεριστής Σωκράτης έλεγε: " Εν οίδα ότι ουδέν οίδα". Επίσης : "Το σπουδάζειν τον εσωτερισμόν σημαίνει το σπουδάζειν την αλήθειαν των πάντων".

Ο Ερμής ο Τρισμέγιστος, ο Ορφέας, ο Κρίσνα, ο Λάο - Τσε, ο Βούδδας, ο Πυθαγόρας, ο Σωκράτης, ο Πλάτων, ο Πλωτίνος και τόσοι άλλοι εργάστησαν με τον εσωτερισμό.

Ο δρόμος προς τη "γαλήνη" δεν είναι δρόμος εξωτερικός. Η μεταφυσική φιλοσοφία, οι εσωτερικές παραδόσεις της αρχαιότητας κι όλες οι θρησκείες, διδάσκουν ότι αυτό που λέμε άνθρωπος δεν είναι το σώμα του, δεν είναι οι αισθήσεις του, δεν είναι οι συγκινήσεις του, δεν είναι οι επιθυμίες του, δεν είναι αυτό που λέμε γήινα η εξουπνάδα του ή διανοιά του, αλλά κάτι αιώνιο συνδεδεμένο με το Λιώνιο Ένα, το " Πνεύμα " του Θεού. Ο μέσος άνθρωπος με δυσκολία αποδέχεται ν' αποχωρισθεί από τις αδυναμίες του, τις συνθήκες διαβίωσής του, τα πάθη του, τις εγωϊστικές και ζητηζές του σκέψεις, έστω κι αν ακόμη αντιληφθεί ότι μέσω αυτών η εσωτερική γαλήνη είναι ανύπαρκτη. Αλλά, στο ξεκίνημά μας στην ατραπό του εσωτερισμού, πρέπει να απορρίψεις βαθμιαία όλο το αρνητικό φθοροποιό φορτίο που μέχρι τώρα η ψυχή σου έφερε μαζί της στο μακρύ δρόμο των ενσαρκώσεών της. Για να φθάσεις στη "γνώση" του "καθετί", στην αίσθηση της πραγματικής θέσης - αξίας που εγκλείει το καθετί, είτε φανερό είτε αφανέρωτο, πρέπει να περάσεις από τη γνώση του εσώτερου εαυτού σου **κι από το στάδιο της ταπείνωσης και αγάπης**. Χωρίς τη βίωση αυτών, χωρίς αυτού του είδους την ελευθερία δεν έχεις τις δυνατότητες να πετάξεις κάπου έξω από τον εαυτό σου. Κάθε τέτοιο πέταγμα, κάθε τέτοια επαφή μας με χώρους που τίποτε από τα γνωστά δεν τους προσβάλλει, προϋποθέτει και τη δική μας ασκίαστο παρουσία.

" Γνώθι σαυτόν " και κάθαρη εαυτού λοιπόν. Αυτό είναι το βασικό βήμα του εσωτεριστή. Έτσι σιγά - σιγά αποκαλύπτεται ο εσωτερικός εκείνος κρύκος που συνδέει κάθε εκδήλωση (ο Παύλος θα πεί: "εις Κύριος, μία πίστις, εν βάπτισμα, εις Θεός και πατήρ πάντων, ο επί πάντων και διά πάντων και εν πάσιν υμίν" εφ Δ/5-6), αποδεσμεύεται η ροή της υπερβατικής μας ενεργείας και γίνεται ειλικρινής η επαφή της ατομικής ψυχής με το Λιώνιο.

Μαρτυρία ενός ιερέα

Την Κυριακή τις Ορθοδοξίας του 1890 εις το ναό της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα, λειτουργός ήταν ο πατριάρχης Νικόδημος και συλλειτουργοί έξι αρχιερείς, δώδεκα ιεροδιάκονοι και περισσότεροι από σαράντα ιερείς· πολλοί από τους ιερείς ήσαν προσκυνητές από την Ανατολή, τη Ρωσία και από άλλα μέρη. Ήμουν και εγώ ένας από τους ιερείς. Μετά τη μεγάλη είσοδο και όταν ο λειτουργός Πατριάρχης ανέγνωσε την ευχή και ευλόγησε τα τίμια δώρα, ενός από τους συλλειτουργούντας ιερείς άστραψε το πρόσωπο, ώστε μου προξένησε μεγάλη εντύπωση. Ο ιερέυς αυτός θα είχε συμπληρώσει το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας του. Ερώτησα άλλους ιερείς λέγοντας: Από που είναι ο ιερέυς αυτός; Μου είπαν, εκ της Καππαδοκίας και ήλθε προσκυνητής. Μετά τη θεία λειτουργία ερώτησα άλλους από το μέρος αυτό, που είχαν έλθει προσκυνητές μαζί με τον ιερέα αυτόν: Πώς διάγει; Είναι καλός ιερέας; Μου απάντησαν ότι είναι άγιος άνθρωπος, κάμνει θαύματα... και ότι όχι μόνον εμείς τον έχουμε ως άγιο, αλλά και οι Τούρκοι, διότι και εις αυτούς κάμνει θαύματα και ιατρεύει ασθενείς...

(Η αναφορά αυτή περιέχεται στο βιβλίο «Ο άγιος Αρσένιος, ο Καππαδόκης»)

Η δημόδη ποίηση για τη μάνα

Από τη γης βγαίνει νερό
κι' απ' την ελιά το λάδι
κι' από τη μάνα την καλή
βγαίνει το παλιζάρι.

*

"... Κόρη μ' τι μάνα σ'έχαμε,
τι μάνα σ'έχει κάμει!..."

(Από το περιοδικό "Νέος Κόσμος, τεύχος Ζ, 1934)

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΤΕΛΕΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η αληθινή ιδέα είναι να υλοποιηθεί ο άνθρωπος τα μεγαλεία μέσα του, να είναι ο ίδιος πίνακας, άγαλμα, ποίηση, μουσική, χορός... Θα πείτε: "Μα κανένας δε θα οφελείται απ' αυτά τα έργα τέχνης!". Σφάλλετε. Οι αληθινοί εκπα δευτές της ανθρωπότητας που αυτοδημιουργούνται, που γράφουν οι ίδιοι πάνω στον εαυτό τους, αναστατώνουν ολόκληρη τη γη, αλλά απλά με την παρουσία τους, γιατί μπορούσε κανείς να δει και ν' ακούσει διαμέσου αυτών, όλα τα χρώματα, όλα τα σχήματα, όλα τα ποιήματα κι όλες τις μουσικές του κόσμου. Ένα ον που δημιουργεί τον εαυτό του, που γράφει ο ίδιος το δικό του βιβλίο, κάνει πολύ περισσότερα για την ανθρωπότητα, απ' όλες τις βιβλιοθήκες, όλα τα μουσεία κι όλα τ' αριστουργήματα, γιατί είναι νεκρά, ενώ αυτός είναι ζωντανός.

Όμοιαμ Αιβανχώς (Καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία, σελ. 108)

Ενατένιση

*Του φωτός η ολόλαμπρη λάμψη
να φωτίζει την κάθε σου σκέψη
ολόθεσμα ικέτευε τους θεούς τ' ουρανού.*

*Την ατέλειωτη αγάπη ενός Μποντισάτβα
ακτινοβολώντας σε όλα τα όντα
και σκορπώντας συμπόνια σε κάθε σου διάβα
την ρίζα του πόνου θα κόψεις για πάντα.*

*Στο Κάλλος και την Ισχύ βαθιά να διαλογωτείς
ώστε Νέκταρ και Αμβροσία σοφά να γευτείς
και θα φτερουγίσει η ψυχή σου στο τέλος μ' αθάνατο Νου.*

Ιωάννης Π. Τσιλιμτζής (1900-1994)

Ο Ναός της Απτέρου Νίκης

ΔΗΜ. Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Αποτελεί πραγματικό κομμοίτεχνημα ο μικρός, ιωνικού ρυθμού, ναός που συναντά ο επισκέπτης της Ακροπόλεως στα δεξιά του, ανεβαίνοντας προς τα Προπύλαια. Μας είναι γνωστός σαν ναός της Απτέρου Νίκης. Είναι από μάρμαρο της Πεντέλης και ευρίσκεται επάνω σε έναν πύργο, ο οποίος είναι στηριγμένος στον βράχο που είναι από κάτω. Έχει κτιστεί στη θέση που τον βλέπουμε σήμερα, σχεδόν μαζί με τα Προπύλαια, τον 5ον αιώνα, λίγο πριν αρχίσει ο Πελοποννησιακός πόλεμος. Με τον ιωνικό του ρυθμό, με το μικρό αναστήμά του και με τον τόσο τεχνικό προσανατολισμό είναι χαριτωμένος και έρχεται σε μια πετυχημένη αντίθεση με τα σοβαρά Προπύλαια με τον δωρικό ρυθμό τους. Οι διαστάσεις του είναι μόνο 8,50 με 5,50 μέτρα. Η πρόσοψή του είναι προς την ανατολή, όπως όλων των αρχαίων ναών, έχει δε τέσσερες κολώνες στα ανατολικά και άλλες τόσες στα δυτικά. Είναι δηλαδή, καθώς λέγουν οι αρχαιολόγοι, "αμφιπρόστυλος τετράστυλος". Στο ανατολικό του μέρος είχε τον βωμό του, που μερικά μέρη του σώζονται ακόμη. Τον αρχαίο καιρό ήταν στο στηθαίο του ωραία ανάγλυφα, σπονδαίως τέχνης, με διάφορες παραστάσεις. Μερικά από αυτά εσώθησαν και είναι τοποθετημένα μέσα στο μουσείο της Ακροπόλεως. Τα άλλα χάθηκαν μαζί με λίγα κομμάτια του ναού.

Ο κομψός αυτός ναός κατά τα χρόνια της τουρκοκρατίας έπαθε μια μεγάλη δοκιμασία και λίγο έλειψε να εξαφανιστεί. Τον 17ον αιώνα οι Τούρκοι τον διαλύσανε και με τα κομμάτια του κατασκεύασαν κάποιο οχύρωμα. Το εντύχημα όμως είναι πως τα περισσότερα κομμάτια του δεν κατεστράφησαν και έτσι στα χρόνια του Όθωνος Βασιλιά οι μηχανικοί μπόρεσαν και τον αναστήλωσαν.

Ο ναός που βλέπουμε σήμερα είναι κτισμένος επάνω σε άλλον αρχαιότερο, του οποίου ένα μέρος έχει διασωθεί και μπορούμε να τον βλέπουμε κάτω από το δάπεδο του σημερινού.

Ο ναός ήτο αφιερωμένος στη θεά Αθηνά, την Πολιάδα, η οποία ελατρεύετο επάνω στον Ιερό Βράχο. Μέσα σ' αυτόν υπήρχε ξύλινο άγαλμα της θεάς. Από τα αρχαία όμως χρόνια λέγουν τον ναό αυτό: Ναό της Απτέρου Νίκης. Καί ο Πανσανίας, περιγράφοντας την Ακρόπολη, έτσι τον ονομάζει: "Ἐὐν δὲ προπυλαίων ἐν δεξιᾷ Νίκης εὐστὶν Ἀπτέρου ναός". Καθώς όμως όλοι δέχονται, στην αρχή το όνομα

του ναού ήτο της Αθηνάς Νίκης, δηλαδή της Νικηφόρου και προς δόξαν αυτής είχε ιδρυθεί. Όχι δε μόνον ο ναός που βλέπουμε σήμερα, αλλά και ο αρχαϊκός, ο οποίος ευρίσκεται κάτω από αυτόν. Μια εξήγηση έχει δοθεί για το πως από ναός της Αθηνάς Νίκης έγινε της Απτέρου Νίκης. Λέγουν λοιπόν ότι και εδώ, όπως και εις άλλες περιπτώσεις, το επίθετο (νικηφόρος) επεκράτησε του ουσιαστικού (Αθηνά) και κατέληξε στο: ναός της Νίκης. Προστίθεται δε και το κάτω απίθανο, ότι επειδή το ξύλινο άγαλμα της Αθηνάς, που ήτο μέσα στο ναό, δεν είχε πτερά, αφού ήτο της Αθηνάς, κατέληξαν να ονομάζουν τον ναό, της Απτέρου Νίκης.

Άλλη εκδοχή είναι ότι οι Αθηναίοι μετά τις λαμπρές νίκες τους στους Περσικούς πολέμους, θέλοντας τη νίκη να μένει πάντοτε μαζί τους, επρόσθεσαν στο " ναός της Νίκης " και το επίθετο " Απτέρου ".

Κάποια εκδοχή όμως, με την πνευματοδοξία της αρχαίας λατρείας, είναι ότι η αρχική ονομασία του ναού της Αθηνάς Απτέρου Νίκης, δηλαδή της Αθηνάς της παντοτινά νικηφόρου. Αυτό είχε σχέση, καθώς φαίνεται, με τη λατρεία της Θεάς που εγίνετο στην Ακρόπολη, που έδιδε στους ξηλωτάς της την αιωνία και αναφαίρετη πνευματική νίκη, σαν εγίνοντο άξιοι να τους περιβάλλει με το θεϊκό πέπλο της. Καθώς δε λέγουν, η εκδοχή τούτη ενισχύεται και από την παρόσταση της Θεάς στο λατρευτικό της ξόανο, που ήτο μέσα στο ναό και την παρίστανε να κάθεται και να κρατεί καρπό ροιάς. Αλλά στο κάτω - κάτω πρέπει να έχουμε υπ' όψη μας, ότι τις ονομασίες των αρχαίων ναών και των ιερών δεν τις έδιδε ο κόσμος, αλλά το Ιερατεϊόν.

Είναι πραγματικά χαριτωμένος ο μικρός αυτός ναός που συναγτά πρώτα - πρώτα ο επισκέπτης όταν ανεβαίνει στην Ακρόπολη. Κομψός και απλός στις γραμμές του παρουσιάζει κάτι το αρμονικό σε σύνολο, ανάλαφρο και θελκτικό, που δίδει στην ψυχή του ανθρώπου ανάταση. Είναι ένα πρόσχαρο παράδειγμα της Αθηναϊκής τέχνης, για την οποία, με το δίκιο του έλεγε ο Περικλής, πως φιλοκαλεί μετ' ευτελείας.

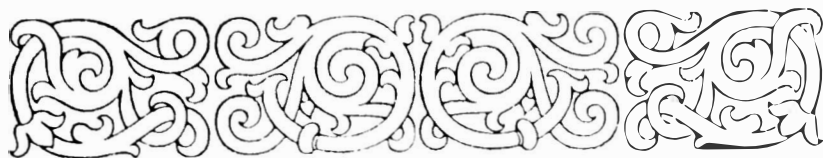
Ο ανώτατος της ευδαιμονίας βαθμός πραγματοποιείται εις την τελειοποίησή μας και την εξάλειψη των ελαττωμάτων μας. Τα στοιχεία της ευδαιμονίας είναι, η αγαθή συνείδηση, η τιμιότητα στις προθέσεις και η ευθύτητα στις πράξεις.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ

Η πρώτη προσπάθεια, η οποία είναι απολύτως απαραίτητη, χωρίς, την οποία είναι αδύνατη η προσέγγιση προς την Ατραπό, διά μέσου της οποίας και μόνο μπορούμε να επιτύχουμε τον σκοπό μας, συνοψίζεται εις τας ακόλουθους λέξεις: **αφοσίωση στην υπηρεσία της Ανθρωπότητας.** Αυτός είναι ο πρώτος όρος, χωρίς τον οποίο τίποτε δεν είναι δυνατόν. Διά τον εγωιστή, ουδεμία πρόοδος είναι δυνατή· διά τον αφιλοκερδή, η πρόοδος είναι βεβαία. Και όταν ο άνθρωπος, εις οποιαδήποτε υπαρξή του, αρχίσει να σκέπτεται το γενικό καλό περισσότερο του ατομικού του συμφέροντος, είτε διά την εξυπηρέτηση της πόλεως, της κοινότητος, του έθνους, είτε διά την πραγματοποίηση της αδελφότητος των εθνών, μέχρι και της εξυπηρετήσεως της ανθρωπότητος, κάθε μία από τις ανωτέρω πράξεις αποτελεί βήμα προς τα εμπρός, που τον οδηγεί προς την Ατραπό και τον προετοιμάζει να θέσει επ' αυτής τον πόδα. Δεν υπάρχει και εδώ διάκριση μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών, αρκεί να γίνονται με πνεύμα αφιλοκερδείας και εγκαρτερήσεως, αρκεί να έχουν ως ελατήριον το ιδανικό να εξυπηρετούμε και να βοηθούμε τους άλλους. (...)

Δεν μπορώ να σας διατυπώσω τας πολλαπλάς υποδιαιρέσεις της Οδοῦ της Υπηρεσίας. Παν ό,τι προσδίδει αξία εις την ανθρωπίνην ζωή αποτελεί μέρος της Οδοῦ αυτής. Εκλέξατε ό,τι επιθυμείτε αναλόγως των κλίσεών σας και των περιστάσεων. Ολίγο ενδιαφέρει η οδός την οποία θα εκλέξετε διά τα πρώτα επί της Ατραπού βηματά σας. (...) Κατανοήσατε ότι η απαιτούμενη υπηρεσία, είναι η αφιλοκερδής, εκείνη, η οποία δίδει το παν και δεν ζητεί τίποτε εις αντάλλαγμα. Και εάν κατορθώσετε να πεισθείτε, ότι η υπηρεσία αυτή έγινε, πράγμα απαραίτητο εις την ζωή σας, ότι δεν είναι αποτέλεσμα εκλογής, αλλά εκδήλωση αυστηράτης ορμής, μπορείτε να είσθε βέβαιοι, ότι ευρίσκασθε μεταξύ εκείνων, οι οποίοι κάνουν τα πρώτα βηματά των προς την Ατραπό.

ANNIE BESANT (Προς την μήσιν, σελ. 9, 10, 17)

Παροιμίες της Ιαπωνίας

-Να δίνεις εγγύηση για χρηματικά ποσά, ποτέ όμως για ανθρώπους.

-Τέλειωσαν τα χρήματα, τέλειωσε η φιλία.

-Οι στενοχώριες δηλητηριάζουν τον άνθρωπο.

-Κοίταξε τους ανθρώπους που έχεις στο ακροατήριο και κανόνισε το κήρυγμα.

-Όποιος κλέβει λεφτά τιμωρείται με θάνατο· όποιος κλέβει μια χώρα γίνεται βασιλιάς.

-Επάνω στην κορυφή της τιμότητας κατοικούν οι θεοί.

-Οι καλές πράξεις διώχνουν το διάβολο.

-Μέσα στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, όλοι είναι αδέρφια.

Παροιμίες της Κίνας

-Η φτώχεια είναι η συνηθισμένη μοίρα των διανοσιμένων.

-Έχω λεφτά, έχεις λεφτά άρα είμαστε φίλοι.

-Το να ζήσει κανείς μια μέρα σε ανενόγητη γαλήνη, σημαίνει ότι για μια μέρα είναι αθάνατος.

-Χίλια χρυσά δεν αγοράζουν την ευτυχία.

-Οι δυο λέξεις "ειρήνη και ησυχία" αξίζουν χίλια χρυσά.

-Να πιστεύεις στον Τάο είναι εύκολο. Να απολυθείς τις αρχές του Τάο είναι δύσκολο.

-Τα λόγια είναι η φωνή της καρδιάς.

-Η αμαρτία είναι η ρίζα κάθε πόνου.

-Η καρδιά ενός μικρού παιδιού, είναι σαν την καρδιά του Βούδα.

-Αν δεν κάνεις τίποτε για τους άλλους, όλες οι προσειχές σου στον Βούδα πάνε χαμένες.

-Σ'αυτόν τον κόσμο προετοιμάζεις την τύχη σου για τον μελλοντικό.

-Όλοι οι άνθρωποι από τους τέσσερις σκευανούς είναι αδέρφια.

(Από το βιβλίο "Σοφία της ανατολής" του Γεωργίου Αβτζή)

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΛΟΣΥΝΗΣ

Στις σχέσεις τους με τους άλλους, οι άνθρωποι ωθούνται να λύνουν τα προβλήματα με τη δύναμη, και αντιθέτως να που όλα δυσκολεύονται, όλα διαστρέφονται, γιατί με αυτή τη συμπεριφορά προκαλούν την κατώτερη φωνή μέσα τους, δηλαδή μια επιθυμία να ανταχθούν, να σηκώσουν κεφάλι και μάλιστα να τους εξοντώσουν. Όσο οι άνθρωποι δεν θα διαλέγουν την πνευματική δύναμη, τη φωτεινή δύναμη, τη δύναμη της θεϊκής αγάπης, αλλά την κτηνώδη δύναμη, δεν θα λύσουν τίποτα. Η μόνη λύση είναι να δείξετε καλοσύνη, αγάπη, ταπεινότητα(...).

Αντιτάσσοντας την οργή στην οργή, το μίσος στο μίσος, τη βία στη βία, εφαρμόζει κανείς μια πολύ παλιά φιλοσοφία που δεν δίνει καλά αποτελέσματα. Μόνο με την καλοσύνη αντιτάσσεται κανείς στην κακία, με την αγάπη διώχνει το μίσος, με τη γλυκύτητα καταπολεμάται η οργή. Πρέπει να καταλάβεται μια για πάντα αυτό το νόμο πως μόνο το καλό μπορεί να πολεμήσει ενάντια στο κακό. Γιατί το καλό είναι δυνατό, το καλό είναι αθάνατο, ενώ το κακό είναι αδύναμο. Μπορούμε να το συγκρίνουμε (το κακό) με μια πέτρα που πετάμε στον αέρα: όσο απομακρύνεται, τόσο μειώνεται η δύναμή της να ανυψωθεί. Ενώ το καλό είναι σαν μια πέτρα που πετάμε από την κορυφή ενός βύργου: όσο απομακρύνεται η κίνησή της επιταχύνεται. Εδώ είναι το μυστικό του καλού: είναι αδύναμο στην αρχή, αλλά παντοδύναμο στο τέλος. Το κακό, αντίθετα, είναι παντοδύναμο στην αρχή, αλλά βαθμιαία αποδυναμώνεται. Πρέπει να το γνωρίζετε αυτό!

Όμιλος Αϊβανχόφ (Η δύναμη της αγάπης, σελ.107-108)

Η ΕΞΕΛΙΞΗ

Το νόημα της ζωής είναι η εξέλιξη.(...) Το μόνο πράγμα που πρέπει να ξέρετε είναι ότι υπάρχει ένα νόημα, ένα σχέδιο, ένας νόμος που σπρώχνει όλη τη δημιουργία να εξελίσσεται. Αυτοί που συμμετέχουν σ'αυτή την εξέλιξη βοηθούνται και υποστηρίζονται. Όλα πρέπει να εξελίσσονται. Αζόμη και τα ορυκτά εξελίσσονται, η εξέλιξή τους είναι αδιόρατη, είναι όμως πραγματική. (...) Τα φυτά επίσης εξελίσσονται, και όσο εξελίσσονται τόσο δίνουν λουλούδια και καρπούς θεραπευτικούς, θρεπτικούς και ενεργητικούς. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ζώα και τους ανθρώπους, και είναι επίσης αλήθεια και για το ηλιακό μας σύστημα.

Ο νόμος της ζωής είναι λοιπόν η εξέλιξη, δηλαδή η ανάπτυξη μέχρι την τελειότητα. Κι αν ο Ιησούς μας ζήτησε να γίνουμε τέλειοι σαν τον Ουράνιο Πατέρα, είναι γιατί ήξερε ότι ο σκοπός της εξέλιξης είναι η τελειότητα.

Όμοιαμ Λίβανχόφ (Η άγνωστη διδασκαλία του Χριστού, σελ.120)

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΔΕ ΔΕΧΕΤΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Ο Ουάλτερ Σζώτ ερρησιμοποίησε μια σιγή από τον "Εγmont" μου, δικαίωμά του· το έλαμε με ευφύια και είναι αξιαίτενος. Εμφιήθη επίσης σ'ένα από τα μυθιστορήματά του τον χαρακτήρα της "Μινιόν" μου. (...) Ο Μεταμορφωμένος Διάβολος του λόρδου Βύρωνος είναι συνέχεια του Μεφιστοφιλή, πολύ σωστά!(...) Ο Μεφιστοφιλής μου ψάλλει ένα τραγούδι του Σαιξπήρου, ποιος θα τον εμποδίσει; Γιατί να πονοζεφιάω να γάρω ένα άλλο τραγούδι, εάν το τραγούδι του Σαιξπήρου έλεγε ακριβώς ότι ήθελε να πώ; Η εκτέλεση του Φάουστ έχει επίσης κάποια ομοιότητα με τον Ιάβ, όλα αυτά πάνε πολύ καλά και πρέπει να μ'επαινέσουν μάλλον παρά να με ψέξουν.

ΓΚΑΙΤΕ (Συνομιλία Έκκερμαν με τον Γκαίτε, Αθήνα 1913, Σελ.47)

ΠΟΙΟΣ ΚΤΥΠΑΕΙ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΑΣ;

Δίχως τους ολίγους ανθρωπιστάς, οι πολλοί θα είμεθα μέσα στο πνευματικό σκοτάδι της αμάθειας και της απώχειας! Δυστυχώς τότε ήσαν "οι πολλοί δια τους ολίγους," και ούτε ίγνος ανθρωπισμού!

Μεγάλο αμάρτημα "τα σκλαβοπάζαα". Φτηνότεροι από τα ζώα οι σκλάβοι! Και τους αρρώστους τους έριχναν στο ποτάμι... Τώρα όλοι πρέπει να γίνουμε δένδρα ανθρωπιστικής καρποφορίας. Κυρίως στα έργα χριστιανικής φιλανθρωπίας. Σκεφθείτε τα άρρωστα και τα ορφανά παιδάκια! Και τους ξεχασμένους στα γηροκομεία γέροντες και τυφλούς!

Αυτοί χτυπούν την πόρτα της καρδιάς μας!

Θρησκευτική πίστη δίχως φιλανθρωπία είναι άκαρπο δένδρο.

*Αιδιωματότος ΖΑΝΟΣΤΟΥΤΟΥΤΑΣ
Detroit Michigan*

ΑΛΗΘΕΙΑ

Αλήθεια, δίψα των σοφών, ονειρευτή παρθένα,
 Οπού ποτέ οι στενόμυαλοι δεν λαχταρούν για σένα,
 Κι' όνειρ' αν έχουν, δεν θαρρούν εσένα 'ς τα όνειρά τους,
 Για μένα είσαι η Εμμορφιά! και μόνη αυτή που νοιώθω
 Και μόνη αυτή που κνηγώ μ' έναν αιώνιο πόθο,
 Σε στίχους αιθερόπλαστους, νου και καρδιά γεμάτους!

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ ("Εστία", Ιούλιος-Δεκέμβριος 1891, σελ. 76)

Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

και το Συμβούλιο της Θεοσοφικής Εταιρείας,
 Εύχονται στους Συνδρομητές
 και τα μέλη της για το Νέο Χρόνο, Υγεία,
 Χαρά και κάθε Πνευματική Πρόοδο.

ΔΩΡΕΑΙ

- Ο κ. Βασ. Καρκαντζός εις μνήμην της αγαπητής του συζύγου και μέλους της Εταιρείας, Θάλειας Καρκαντζού, προσέφερε πέντε αξιόλογα βιβλία εσωτερισμού για την δωρεμιστική βιβλιοθήκη της Εταιρείας.

*

- Ανώνυμη κυρία συνδρομητρια του «ΙΛΙΣΟΥ», προσέφερε, 5.000 δραχ. για ενίσχυση του πνευματικού έργου της Θεοσοφικής Εταιρείας.

Θερμά ευχαριστούμε

ΣΟΦΟΙ ΛΟΓΟΙ

Ο άνθρωπος δε μπορεί να βρεί τη μόνιμη ευτυχία, όταν επιδιώκει τις ηδονές, τις τιμές, τον πλούτο για τον εαυτό του, αλλά όταν αφοσιωθεί εις την εξυπηρέτηση των άλλων, όταν ζητάει να βοηθήσει τους δυστυχείς, να διδάξει τους αμαθείς, να απελευθερώσει τους τυραννουμένους, να ανακουφίσει τους πόνους αυτών που πάσχουν.

ANNIE BESANT (Προς την μήνην, σελ. 13)

*

Η Ζωή της ανθρωπότητας δεν είναι τίποτε άλλο, παρά αέναος κίνηση από του σκοτούς προς το φως.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΙΗ (Αι νέαι ιδέαι, Αθήναι 1924)

*

Τίποτα δε μπορεί να είναι ωραίο, εάν δεν είναι αληθινό και σύμφωνα με τους φυσικούς νόμους.

ΓΚΑΙΤΕ (Συνομιλία Έκκερμαν με τον Γκαίτε, Αθήναι 1913, σελ. 63)

*

Μάθε ν' αγαπάς τη φύση. Η έξη να αγαπάς τη φύση, είναι η αληθινή λατρεία προς το Θεό. Παν ό,τι καλό και πολύτιμο έχει η φύση ανταναγλά και μεταδίδεται εις αυτών που την αγαπά.

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ (Στοιχεία Βιονομίας, Ε)

*

Μία ψυχή δε μπορεί να το δει το ωραίο, αν δεν είναι ωραία αυτή η ίδια. Ας γίνει λοιπόν κάθε άνθρωπος πρώτα θεός και ωραίος στην ψυχή, αν έχει στο νού του να δει το θεό και την ωραιότητα.

Πλάτων (Εννεάδεις, Α, VI, 9)

*

Κουρασμένο γόνατο και καρδιά αναπαυμένη.
(Εκπλήρωση του καθήκοντος)

Παροιμία του Πόντου

*

Όπου σου κάνουν κακό, γάνε καλό.

Παροιμία

(Εάν πεινά ο εχθρός σου ψώμιζε αυτόν, εάν διψά πότιζε αυτόν)

Παροιμία Σοσομώντα

*

Αυτός που κολυμπάει στην αμαρτία, θα πνιγεί στη θλίψη.

Κερκυραϊκή παροιμία

Κάθε άνθρωπος είναι όμηρος των έργων του.

Κοράνιο NB' 21

*

Περισσότερους εχθρούς κάμνει κανείς με τα προτερήματά του, παρά με τα ελαττώματά του.

(Από την "Εστία", 1890 σελ. 80 Εκδόται Ν. Πολίτης και Γ. Δροσίνης)

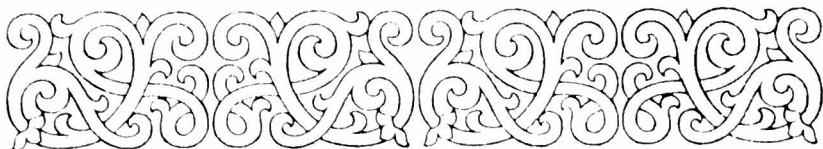
Η ΚΑΤΗΦΕΙΑ

Η κυριαρχία του Νου, είναι αναγκαία εις την Ατραπό, διότι οφείλουμε να διαπλάσουμε το νού μας κατά τρόπο, ώστε επ' ουδενί λόγο να κλονίζεται ή να ταράσσεται από την επίδραση του εξωτερικού κόσμου, από απωλείας φίλων, απώλεια περιουσίας, κακολογία, συκοφαντία και παν ό,τι αποτελεί αιτία ταραχής εις τον κόσμο.. Όλα αυτά είναι το αποτέλεσμα των σκέψεων, επιθυμιών και πράξεων των προηγουμένων υπάρξεων, το κακό κάρμα του παρελθόντος, εξαντλούμενο εις τας πράξεις του παρόντος. Ίποτε λοιπόν εξ αυτών δεν πρέπει να σας ταράττει, αλλά θα έπρεπε μάλλον να σας ενθαρρύνει η ιδέα ότι το γεννηθέν κατά το παρελθόν κακό κάρμα εξαντλείται ολοέν... Προσπαθείτε να κυριαρχήσετε του νου σας, μη σκεπτόμενοι κανένα κακό, σε τρόπο ώστε να υπομένετε ευχαρίστως τις δοκιμασίες, πάντοτε εύθυμοι, ευχαριστημένοι και ήρεμοι. Δεν έχετε το δικαίωμα να είσθε κατηφείς. Η διάθεση αυτή σκορπίζει τριγύρω σας τον μαύρο πέπλο της μελαγχολίας και κάμνει τους άλλους να υποφέρουν, ενώ το καθήκον σας είναι να επαυξήσετε την ευτυχία εις τον κόσμο και όχι να συμβάλετε εις την αθλιότητά του.

ANNIE BESANT (Προς την μήσιν, σελ. 61-62)

Εάν ένας λαός έχει πραγματική ανάγκη μιας μεγάλης αναμορφώσεως, ο Θεός είναι μαζί του και πετυχαίνει. Ο Θεός ήταν προφανώς με τον Χριστό και τους πρώτους του μαθητάς, γιατί η εμφάνιση της νέας αυτής διδασκαλίας της αγάτης ήταν ανάγκη για τους λαούς· επίσης ήταν προφανώς με τον Λούθηρο, γιατί δεν ήταν ολιγότερο απαραίτητο να καθαρισθεί η διδασκαλία αυτή που την παρεμόρφωσε ο κλήρος.

ΓΚΑΪΤΕ (Συνομιλία Έκκερμαν με τον Γκαίτε, Αθήναι 1913, σελ. 26)

ΣΕ ΟΛΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Πόσες φορές δεν ακούμε τους ανθρώπους να λένε: "Μ'έφεραν στον κόσμο οι γονείς μου χωρίς να με ρωτήσουν. Ο πατέρας μου ήταν έναν μέθυσος, η μητέρα μου μια κακιά γυναίκα, τσακωνόντουσαν, δερνόντουσαν, μου στερούσαν την τροφή, τα ρούχα, δεν μπορούσα ν'αγοράσω βιβλία για το σχολείο... Να γιατί τώρα είμαι ένας ανθρωπάκος τιποτένιος, κι αυτό εξ' αιτίας των γονιών μου". Κι όλος ο κόσμος θα συμφωνήσει σ' αυτό: "Μα βέβαια, ο καϊμένος, δε φταίει αυτός που είχε άσχημες συνθήκες στα νιάτα του, κλπ...". Μα τότε γιατί ενσαρκώθηκε σε μια τέτοια οικογένεια; Είναι τυχαίο νομίζετε; Όχι. Πιεστήμη, στο όνομα της οποίας μιλάω, εξηγεί ότι υπάρχει μια (θεία) δικαιοσύνη, μια απόλυτη διάνοια που καθορίζει ακριβώς σύμφωνα μ'αυτά που αξίζει να έχετε, σε ποιες συνθήκες θα πρέπει να ενσαρκωθείτε, σε ποια οικογένεια, σε ποιά χώρα και σε ποια εποχή.

Όμοιαμ Αϊβανχόφ (Καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία)

ΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Από αιώνες τώρα, η θρησκεία, ή μάλλον οι εκπρόσωποι της θρησκείας, δε στάθηκαν στο ύψος των καθηκόντων τους, εγκαταλείποντας τους πνευματικούς σκοπούς για σκοπούς υλικούς: εξουσία, κέρδος, γόητρο, χροήμα. Αντί να διδάζουν στους ανθρώπους την αληθινή πίστη, τους δίδαξαν τον φανατισμό. Αντί να τους απελευθερώσουν, πόσες φορές δεν προσπάθησαν παρά μόνον να τους υποδουλώσουν και να τους εκμεταλλευτούν. Ο Ιησούς έλεγε στους Γραμματείς και τους Φαρισαίους: "Αλλοίμονο σε σας, υποκριτές! γιατί κλείνετε στους ανθρώπους τη Βασιλεία των Ουρανών; Δεν μπαίνετε εσείς οι ίδιοι, αλλά και δεν αφήνετα να μπούν εκείνοι που θέλουν να μπούν". Αυτή η μορφή ισχύει για την πλειονότητα του κλήρου όλων των θρησκειών. Γι'αυτό σιγά - σιγά οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τις εκκλησίες και τους ναούς.

Όμοιαμ Αϊβανχόφ (Καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία, σελ. 7)

ANNIE BESANT

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΔΙΜΗΤΡΙΟΣ ΙΒΟΥ

Αποσπάσματα

Ας θυμηθούμε με την ευκαιρία αυτή, την ιστορία του πλούσιου νεανία, που πλησιάζοντας τον Ιησού και αποκαλώντας τον "Διδάσκαλο αγαθό" ζητούσε να πληροφορηθεί απ' αυτόν πώς θα μπορούσε να κερδίσει την αιώνια ζωή, την απελευθέρωση δηλαδή από τις γήινες επαναγεννήσεις, απελευθέρωση που η δυνατότητά της ήταν αναγνωρισμένη από τους Ιουδαίους. Η πρώτη απάντηση του Ιησού είναι το συνηθισμένο εξωτερικό παράγγελμα: "Φύλαττε τας εντολάς". Στην απόκρισή του ότι είχε εφαρμόσει αυτό από τη νεότητά του ο πλούσιος νέος που ελπίσεν τον εαυτό του απαλλαγμένο από κάθε ηθική παράβαση, δέχεται την απάντηση ενός αληθινού Διδασκάλου: "Αν θέλεις να γίνεις τέλειος, πώλησε όλα όσα έχεις και μοίρασέτα στους φτωχούς, και θα έχεις θησαυρό στους ουρανούς"... Ερμηνεύοντας το κείμενο αυτό με την πιο βαθειά και αληθινή σημασία του, τη σχετική δηλαδή με τη Βασιλεία των Ουρανών, βρίσκουμε σ' αυτό τη διατύπωση μιας μεγάλης εσωτερικής αλήθειας. Κανείς δεν θα μπορέσει να φτάσει στη γνώση του Θεού, που είναι αυτή η ίδια η "Αιωνία Ζωή", αν προηγουμένως δεν απαρηνηθεί κάθετί το γήινο...

Σελ. 47-48

*

Κάθε άνθρωπος έχει συνάψει κατά το παρελθόν - και συνάπτει επίσης κατά τη διάρκεια της παρούσης ζωής του- οφειλές, που θα πρέπει να εξοφληθούν. Όλες οι κακές σκέψεις, επιθυμίες και πράξεις του, έχουν υψώσει πάνω στο δρόμο του εμπόδια, που τον περικλείουν, σαν μέσα στα τείχη μιας φυλακής. Ένα χρέος που έχει συναφθεί από μια πράξη κακή, θα πληρωθεί με μια δοκιμασία και το άτομο θα υποστεί αναπόφευκτα τις συνέπειες του κακού που είχε διαπράξει. Μπορεί εξ αιτίας μιας τέτοιας πράξης στο παρελθόν του, να έχει γίνει σήμερα άξιο να υποφέρει από αβάσταχτες υλικές στερήσεις. Στην περίπτωση αυτή καμιά προσευχή δεν θα είναι ικανή να τροποποιήσει τη μοίρα του. Η μορφή - επιθυμία που η προσευχή του θα δημιουργεί, μάταια θ' αναζητά, θα συναντιέται παντού με το κύμα της κακής πράξης και θ' απωθείται απ' αυτό.

Βλέπουμε εδώ, όπως και παντού, ότι ζούμε κάτω από το κράτος του νόμου, και ορισμένες δυνάμεις μπορούν είτε να τροποποιούνται ή και να εξουδετερώνονται από τη δράση άλλων δυνάμεων επάνω στις οποίες προσηκρύνουν.

Σελ. 202-203

*

Οι Χριστιανοί, έχοντας χάσει την πίστη στην Μετενσάρκωση, έχασαν μαζί μ' αυτήν κάθε εξήγηση, ως προς τη συνέχιση της ζωής και της ύπαρξης... Είναι από το γεγονός άλλωστε αυτό που έχουν προκύψει λανθασμένες ιδέες και δοξασιές αφόρητες, όπως εκείνη η βλάσφημη και τρομερή δοξασιά της αιωνίας κολάσεως για την ψυχή που έτυχε να πλανηθεί μέσα σε μια και μόνο σύντομη ζωή. Για τη διαφυγή από τον εφιάλητη αυτό, οι θεολόγοι συνέλαβαν την ιδέα μιας "άφεσης αμαρτιών", που ελευθερώνει τον αμαρτωλό από την τρομερή καταδίκη του στο αιώνιο πυρ... Η άφεση αυτή δεν αφορά παρά την απελευθέρωση από τα αιώνια βασανιστήρια, ένα εφιάλητη που υπάρχει μόνο μέσα στη σκοτεινή φαντασία των πιστών. Διερωτόμαστε μάλιστα, μήπως οι θεολόγοι, μετά τις δηλώσεις τους ότι η αιώνια κόλαση είναι το τερατώδες αποτέλεσμα των πρόσκαιρων γήινων σφαλμάτων, βρέθηκαν αναγκασμένοι ν' ανακαλύψουν ένα τρόπο διαφυγής από μια τέτοια ασύλληπτη και άδικη ανθρώπινη μοίρα, διακηρύσσοντας για το λόγο αυτό την ύπαρξη μιας "άφεσης" εξ' ίσου ασύλληπτης και άδικης.

Σελ. 214-215

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ - Η ΠΟΛΥΦΑΓΙΑ

Ένα γεύμα είναι μια μαγική τελετή, γάρη στην οποία η τροφή πρέπει να μετατραπεί σε υγεία, σε δύναμη, σε αγάπη, σε φως(...). Τα γεύματα είναι η ευκαιρία για τις καλύτερες πνευματικές ασκήσεις. Αρχίστε, πρώτα πρώτα, με το να διώχνετε από το πνεύμα σας καθετί που μπορεί να σας εμποδίζει να φάτε **κάτω από συνθήκες γαλήνης και αρμονίας**. Κι αν δεν το κατορθώσετε αμέσως, περιμένετε τη στιγμή που θα έχετε πετύχει να ηρεμήσετε· διαφορετικά θα δηλητηριάσετε την τροφή, και στη συνέχεια θα είστε σε μια χαώδη κατάσταση, συνέπεια του ελαττωματικού τρόπου που φάγατε(...)

Ορισμένοι φαντάζονται ότι πρέπει να τρώνε πολύ για να είναι υγιείς και να έχουν δυνάμεις. Καθόλου· είναι μάλιστα το αντίθετο: τρώγοντας πολύ κουράζουν τον οργανισμό, εμποδίζουν και μπλοκάρουν τις διαδικασίες της χώνεψης, και αυτό φέρνει ανώφελα βάρη που, στη συνέχεια δεν μπορούν να εξαλείψουν. Να πως κάθε

είδους αρρώστιες παρουσιάζονται εξαιτίας αυτής της λανθασμένης γνώμης ότι πρέπει να τρώει κανείς πολύ για να είναι υγιής.

Στην πραγματικότητα, η πείνα είναι αυτή που παρατείνει τη ζωή. Αν πάντοτε τελειώνετε τα γεύματά σας χορτάτοι, θα βαρύνετε, θα νουσάζετε και δεν θα έχετε πια καμιά ώθηση για την τελειότητα. Ενώ, αν σηκώνεστε από το τραπέζι με μια μικρή όρεξη, έχοντας αρνηθεί μερικές μικρές μπουκιές που θα θέλατε ακόμα, το αιθερικό σώμα δέχεται μια ώθηση για να πάει να βρεί στις ανώτερες περιοχές στοιχεία που θα συμπληρώσουν το κενό που αφήσατε. **Και λίγα λεπτά αργότερα, όχι μόνον δεν πεινάτε, αλλά αισθάνεστε και πιο ελαφριοί, πιο ζωντανοί, πιο ικανοί για εργασία,** γιατί αυτά τα στοιχεία που το αιθερικό σώμα πήγε να βρεί στο διάστημα είναι ακριβώς μιας ανώτερης ποιότητας.(...)

Από πολύ καιρό κατάλαβα τι χάνει κανείς όταν τρώει περισσότερο απ' ό,τι πεινά. Το πληρώνει με το χάσιμο ενός αιθέριου στοιχείου, πολύ πιο πολύτιμου από τη νουσιμά των καλύτερων φαγητών.

Ο Αϊνστάϊν (Η μαγική και αχημακίνηνοια της διαφορής, σελ.29,71-73,129)

ΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Επραγματοποιήθη τον παρελθόντα μήνα εις την Καβάλα (Νεάπολι) το Β' Παγκόσμιον Συνέδριον προς Διεθνοποίησιν της Ελληνικής Γλώσσης, τη από κοινού συνεργασία των Γλωσσικών Ομίλων Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Αθηνών, Πειραιώς και Μεμβούρνης.

Το συνέδριον κατέδειξε την ανάγκην διεγέρσεως εκ της ενδημούσης παρ' ημίν νωθρότητος και αδρανείας, της απαξιώσεως περιφρονησεως του αγλαΐσματος των αίωνων, της Ελληνικής Γλώσσης. Την τοιαύτην απαξίωσιν την προκαλέσαμε εμείς, υπείκοντες εις τα κελεύσματα των διαζόνων του γλωσσικού ψευτοδημοτισμού. Των φανατικών της... "βίβλου" της τριανταφυλλιδικής γραμματικής των αγραμμάτων! Εις τα σημερόματα αυτά κατέληξαν, τουλάχιστον, οι εκ των Θεσσαλονίκης μετασχόντων της εκδηλώσεως.

Ἐκπληξιν εις το συνέδριον απετέλεσαν η παρουσία και ουσιαστική συμβολή εις τούτο των Βάσων Φιλελλήνων Χουάν Παγιάνα και Φρειδερίκου Σαργρέδο, οι οποίοι, γνώσται της Ελληνικής και της προσωδιακής (φρασματικής) προφοράς, επροβλημάτισαν πολλούς δια το εν Ελλάδι κατάντημα της Γλώσσης των Θεών.

Το Γ' Συνέδριον θέλει πραγματοποιηθῆι εις Αυστραλίαν.

ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΡΗ*

Από το ομώνυμο βιβλίο του Ο.Α. Λίβανη, ενός μεγάλου συγχρόνου (1900-1986) φιλοσόφου - Δασκάλου, ο οποίος προφορικά edίδαξε επί 50 έτη, με μια πολλαπλότητα απόψεων που εντυπωσιάζει, πάνω σ' ένα μοναδικό θέμα: «Ο Άνθρωπος και η τελειοποίησή του». Το πολύτομο, πλουσιώτατο έργο του αποκατέστησαν οι μαθητές του, από την προφορική του διδασκαλία.

Όλοι οι παιδαγωγοί ασχολούνται με τα παιδιά, και εγώ όχι, αποτελώ εξαίρεση. Γιατί; Γιατί νομίζω ότι πρέπει να αρχίσει κανείς από την εκπαίδευση των γονιών.

Δεν πιστεύω σε καμιά παιδαγωγική θεωρία, πιστεύω μόνο στον τρόπο που ζούν οι γονείς πριν και μετά τη γέννηση των παιδιών. Να γιατί δε θέλησα να μιλήσω και τόσο για την ανατροφή των παιδιών. Αν οι γονείς δεν κάνουν τίποτα για τη δική τους ανατροφή, τι μπορούν να κάνουν για ν' αναθρέψουν τα παιδιά τους;

Μένω πάντα έκπληκτος όταν βλέπω τόσα νέα αγόρια και κορίτσια που επιθυμούν να παντρευτούν χωρίς να σκέφτονται να προετοιμαστούν για το μέλλοντα ρόλο τους, του πατέρα και της μητέρας.

Θα πείτε: «Να προετοιμαστούν ... Μα πως μπορεί κανείς να προετοιμαστεί;» Να προετοιμαστεί κανείς σημαίνει να έχει σκέψεις, να έχει συναισθήματα, μια συμπεριφορά που θα έλξει σε μια οικογένεια όντα εξαιρετά. Ναι, η Μυσταγωγική Επιστήμη, διδάσκει ότι δεν είναι κατά τύχη αν το τάδε και τάδε παιδί γεννιέται σε μια οικογένεια: συνειδητά ή ασυνειδητά - και το συχνότερο ασυνειδητά - είναι οι γονείς του που το έλκυσαν. Γι' αυτό οι γονείς πρέπει να επικαλούνται συνειδητά μεγαλοφύτες, θεότητες. Γιατί μπορούν να διαλέξουν τα παιδιά τους: να όμως που οι περισσότεροι δεν το ξέρουν αυτό.

---

*Η κ. Ιωάννα Μαρή είναι Σύμβουλος της Επικρατείας και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Προσημητικής Αγωγής.

Πρέπει λοιπόν να τα προβλέψουν όλα από την αρχή, και η αρχή είναι η σύλληψη των παιδιών. Οι γονείς δε σκέφτονται ότι πρέπει να ετοιμάζονται γι' αυτή μήνες, χρόνια πριν, σαν να επρόκειτο για μια ιερή πράξη. Πολύ συχνά συλλαμβάνουν ένα παιδί ύστερα από μια νύχτα γεμάτη ανοησίες, αφού πρώτα έχουν φάει κι έχουν πιεί υπερβολικά! Να ποια στιγμή διαλέγουν, κι αν ακόμα μπορούμε να πούμε ότι τη «διάλεξαν»! Μπορούσαν να αποφασίσουν να περιμένουν μια στιγμή γαλήνης, φαινότητας, διαύγειας, μια στιγμή που να βασιλεύε ανάμεσά τους μια μεγάλη αρμονία.

Η Διδασκαλία της Παγκόσμιας Λευκής Αδελφότητας μαθαίνει λοιπόν στον άνδρα και τη γυναίκα σε ποιά εσωτερική ψυχική κατάσταση και σε ποια κατάσταση αγνότητας πρέπει να προετοιμάζονται για να συλλάβουν ένα παιδί, διαλέγοντας ακόμα και τη στιγμή αυτής της σύλληψης σύμφωνα με τις καλύτερες πλανητικές επιδράσεις. Πώς είναι δυνατόν οι άνθρωποι να κατέβηκαν τόσο χαμηλά ώστε να αφήνουν στην τύχη αυτό το τόσο σημαντικό γεγονός; τη σύλληψη ενός παιδιού; Εδώ ακριβώς είναι που πρέπει να ζητήσουν τη βοήθεια του Ουρανού, την παρουσία των αγγέλων, για να μπορέσουν να έλξουν ένα ισχυρό πνεύμα, φωτεινό, που θα γίνει ευεργέτης της ανθρωπότητας. Αλλά όχι, ζητούν τη βοήθεια του οινοπνεύματος ή δεν ξέρω τι άλλου, και μάλιστα συχνά, τη στιγμή εκείνη ο άντρας συμπεριφέρεται σαν ένα ζώο: βιάζει τη γυναίκα του η οποία αρχίζει να τρέφει απέναντί του συναισθήματα περιφρόνησης, απέχθειας, εκδίκησης... Γιατί εκπλήσσετα κανείς αν στη συνέχεια γεννηθεί ένα τέρας;

Αλλά ας δούμε με λεπτομέρειες αυτό το θέμα της σύλληψης.

Για να έρθει ένα παιδί στον κόσμο, πρέπει ο πατέρας να δώσει το σπέρμα στη μητέρα και η μητέρα να οδηγήσει αυτό το σπέρμα σε πλήρη ανάπτυξη. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι ο πατέρας είναι ο δημιουργός και η μητέρα η σχηματοποιός. Αυτό το σπέρμα που δίνει ο πατέρας είναι μια περίληψη, μια συμπύκνωση της δικής του πεμπτοουσίας. Ότι έζησε, ό,τι ζει, εκφράζεται εκεί, μέσα σ' αυτό το σπέρμα. Άρα, σύμφωνα με τον τρόπο ζωής του, ο πατέρας δίνει ένα σπέρμα περισσότερο ή λιγότερο καλής ποιότητας.

Σας έχω συχνά εξηγήσει με πιο τρόπο όλη μας η ζωή καταγράφεται, αποτυπώνεται μέσα μας, στα χρωμοσώματα των κυττάρων μας. Κάθε κύτταρο έχει μια μνήμη. Δε χρησιμεύει σε τίποτα να παίζετε κωμωδίες μπροστά στους άλλους και να εμφανίζεστε ευγενικός, τίμιος, ευπλαχνικός: μόνο αυτό που σκέφτεστε, αυτό που αισθάνεστε μέσα σας αποτυπώνεται πάνω τους και μεταβιβάζεται κληρονομικά από γενεά σε γενεά. Κι αν αποτυπώθηκαν αρρώστιες, βίτσια, όταν

μεταβιβαστούν, άντε να ψάξετε για καθηγητές, για σχολεία και για γιατρούς για να θεραπεύσουν το παιδί! Δε γίνεται τίποτα, είναι πια πολύ αργά. Όλα μεταβιβάζονται.

Είναι λοιπόν σφάλμα να πιστεύετε ότι αυτό που ο άνδρας δίνει στη γυναίκα τη στιγμή της σύλληψης είναι πάντα της ίδιας φύσης. Αν ένας άνδρας δεν εργάστηκε ποτέ πάνω στον εαυτό του για να εξευγενιστεί και να εξαγνιστεί, θα δώσει στη μητέρα το σπόρο ενός πολύ κοινού όντος ή ακόμα και ενός εγκληματία.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα, δε θα το βρείτε ίσως πολύ ποιητικό, αλλά τουλάχιστον είναι σαφές. Η λειτουργία μιας βρύσης είναι να δίνει νερό, κι αυτό το νερό μπορεί να είναι ακάθαρτο ή κρυστάλλινο. Εκείνος που συντηρεί συνεχώς μέσα του κακές σκέψεις, κακά συναισθήματα, δεν μπορεί να δώσει παρά νερό ακάθαρτο, ενώ αυτός που διαρκώς εργάζεται για το καλό, για το φως, διαχέει νερό κρυστάλλινο, ζωοποιό. Ναι, μην παραξενεύεστε: το σπέρμα που ο άνδρας δίνει στη γυναίκα κατά τη στιγμή της σύλληψης είναι διαφορετικό ανάλογα με το βαθμό της εξέλιξης αυτού του ανθρώπου.

Όπως ο σπόρος που φυτεύεται στη γη φέρει μέσα του το σχέδιο του τι θα είναι το δέντρο ή το λουλούδι, έτσι και το σπέρμα που ο πατέρας δίνει στη μητέρα φέρει ήδη μέσα του το σχέδιο του τι θα είναι το παιδί, τις ικανότητές του, τα χαρίσματά του ή αντίθετα τα κενά του, τα ελαττώματά του. Όσο για τη μητέρα, κατά τους εννέα μήνες της εγκυμοσύνης, αυτή φέρνει τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν στην πραγματοποίηση αυτού του σχεδίου, και εδώ επίσης μπορώ να σας αποκαλύψω πράγματα εξαιρετικά ενδιαφέροντα και σημαντικά.

Οι περισσότερες μητέρες δεν ξέρουν ότι οι εσωτερικές τους καταστάσεις επηρεάζουν το παιδί που φέρουν μέσα τους, και μόνο όταν γεννηθεί, αρχίζουν να ασχολούνται μαζί του, να του δίνουν εκπαιδευτές, καθηγητές κ.τ.λ.... Όχι, όταν το παιδί έχει γεννηθεί, είναι ήδη πολύ αργά, έχει ήδη προσδιοριστεί! Κανένας παιδαγωγός, κανένας καθηγητής δεν μπορεί ν' αλλάξει ένα παιδί όταν τα στοιχεία που αυτό δέχτηκε μέσα στον κόλπο της μητέρας του είναι κατώτερης ποιότητας.

Ένας δάσκαλος, ένας καθηγητής μπορούν να κάνουν πολλά, αλλά μόνο για τη μόρφωση του παιδιού, δεν μπορούν όμως ν' αλλάξουν τη βαθιά του φύση. Αν η βαθιά φύση του παιδιού είναι ελαττωματική, όσο και να του δίνετε τους καλύτερους εκπαιδευτές, αυτό δε θ' αλλάξει.

Όπως και να μεταχειριστείτε το μολύβδο, αυτός θα παραμείνει μολύβδος όσο και να τον γυαλίσετε, να τον λιμάρετε, να τον κόψετε για να λάμψει, ύστερ' από λίγα λεπτά θα θαμπώνει και πάλι, γιατί είναι μολύβδος. Ένα παιδί πρέπει να γεννιέται από χρυσό και όχι από μολύβδο. Γιατί κι αν ακόμα πρέπει να ζήσει στις χειρότερες συνθήκες,

ένα τέτοιο παιδί θα μείνει αδιάφορο γιατί η ουσία του είναι αγνή.

Καταλαβαίνετε τώρα ποια είναι η σπουδαιότητα για τη γυναίκα να βάζει στο κεφάλι της φωτεινές σκέψεις. Χάρη σ' αυτές τις σκέψεις, το σπέρμα που μεγαλώνει μέσα της θα απορροφάει κάθε μέρα αυτά τα αγνά και πολύτιμα υλικά, και έτσι θα φέρει στο φως έναν εξαιρετικό καλλιτέχνη, ένα φωτισμένο επιστήμονα, έναν άγιο, έναν αγγελιοφόρο του Θεού. Η μητέρα μπορεί να κάνει μεγάλα θαύματα γιατί έχει το κλειδί των δυνάμεων της ζωής.

Το ίδιο το παιδί δεν έχει τίποτα, παίρνει όλα τα υλικά από τη μητέρα του. Γι αυτό, δίνοντάς τα στο παιδί, πρέπει να είναι πολύ συνειδητή και με τις σκέψεις της και τα συναισθήματά της, να του δίνει τα πιο φωτεινά και τα πιο αγνά μόρια.

Ένα παιδί που γεννιέται, δε γεννιέται από το τίποτα.

Για να διορθώσουν την εθνική ή τη διεθνή κατάσταση, οι άνθρωποι παρουσιάζουν κάθε λογής σχέδια: πολιτικά, πωτωτικά οικονομικά, στρατιωτικά, και πρόκειται για σχέδια τόσο καλά σχεδιασμένα, μιας τέτοιας νοημοσύνης, είναι κάτι το αφάνταστο! Είναι υποχρεωμένος κανείς να τα θαυμάσει. Μόνο που αυτά τα σχέδια ποτέ δεν χρησιμοποιούν σε σπουδαία πράγματα, γιατί δεν αφορούν παρά το υλικό επίπεδο: τελειοποίηση των τεχνικών, βελτίωση της παραγωγής, κατασκευή εργοστηρίων, πανεπιστημίων, αύξηση ή μείωση των εξοπλισμών, κ.τ.λ... και η ανθρωπότητα είναι πάντα μέσα στις ίδιες ταραχές, στις ίδιες δυστυχίες. Λοιπόν, βλέποντας όλ' αυτά, αποφάσισα κι εγώ επίσης να παρουσιάσω ένα σχέδιο.

Αντί να αφήσω το Κράτος να εξακολουθεί να ξοδεύει δισεκατομμύρια και δισεκατομμύρια για νοσοκομεία, για φιλιακές, για δικαστήρια, για σχολεία, θα το συμβούλευα να ασχοληθεί μόνο με την έγκυο γυναίκα: τα έξοδα δε θα είναι τόσο μεγάλα και τα αποτελέσματα θα είναι απείρως καλύτερα. Θα ζητήσω λοιπόν από το Κράτος να διαμορφώσει κτήματα που θα βρίσκονται σε πολύ όμορφες περιοχές κι εκεί μέσα να χτίσει κατοικίες ενός ρυθμού και χρωμάτων που θα υποδείξω... Θα υπάσχον επίσης πάρκα με κάθε λογής δέντρα και λουλούδια, με μικρές λίμνες, με συντριβάνια... Εκεί οι έγκυες γυναίκες θα πηγαίνουν να ζήσουν καθ' όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους, με έξοδα του Κράτους.

Θα περνούν λοιπόν όλο αυτόν τον καιρό σ' ένα περιβάλλον ομορφιάς και ποιήσης, διαβάζοντας, κάνοντας περιπάτους, ακούγοντας μουσική. Θα παρακολουθούν επίσης διαλέξεις όπου θα τους μαθαίνουν ποια ζωή πρέπει να κάνουν κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης τους: τι πρέπει να τρώνε, αλλά προπαντός τι εργασία μπορούν να κάνουν με τις σκέψεις τους και τα συναισθήματά τους πάνω στο παιδί που θα

γεννήσουν. Οι σύζυγοι, βέβαια, θα μπορούν να επισκεπτόνται τις γυναίκες τους και θα διδάσκεται και σ' αυτούς ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρονται στη γυναίκα τους για να τη βοηθήσουν στην εργασία της. Λοιπόν, βλέπετε, σ' αυτές τις συνθήκες ειρήνης, ηρεμίας, ομορφιάς, θα φέρουν στον κόσμο παιδιά μέσα από τα οποία όλος ο Ουρανός θά έρθει να αναβλύσει.

Γι' αυτό εγώ καλώ όλες τις γυναίκες του κόσμου: «Ξυπνήστε, αγαπητές αδελφές, συνειδητοποιήστε τη μεγαλειώδη αυτή αποστολή που σας εμπιστεύθηκε ο Θεός. Είστε οι θεματοφύλακες καταπληκτικών μυστικών γάμη στα οποία μπορείτε ν' αναγεννήσετε την ανθρωπότητα. Αλλά δεν το ξέρετε αυτό και παίζετε μ' αυτά τα μυστικά... Συνειδητοποιήστε τώρα την αποστολή σας, και από το μέρος τους οι άντρες θα προσπαθήσουν να σας ετοιμάσουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες ώστε να μπορείτε να εκπληρώσετε αυτή τη μεγαλειώδη και μαγική εργασία.» Βέβαια, ακούγοντάς με, πολλές γυναίκες θα πούν: «Για πολλούς αιώνες εκδηλώναμε την αγάπη και την καλοσύνη, όμως οι άντρες δεν μας κατάλαβαν, και μας εκμεταλλεύτηζαν.» Ναι, το ξέρω, οι περισσότεροι άντρες συμπεριφέρονται σαν παιδιά εγωιστικά. Μα αν είναι έτσι, είναι γιατί οι γυναίκες δεν ήξεραν να χρησιμοποιήσουν σωστά το ρόλο τους, σαν μητέρες, και γιατί δεν εφάρμοσαν τους νόμους της πνευματικής γαλβανοπλαστικής όταν τους είχαν στους κόλπους τους, και τώρα υψίστανται τις συνέπειες της κακής τους εργασίας.

Η φύση έδωσε στις γυναίκες εξουσίες που δεν εκμεταλλεύονται, ή που εκμεταλλεύονται άσχημα. Πρέπει να συνειδητοποιήσουν αυτές τις εξουσίες να μάθουν πως από αυτές εξαρτάται όλο το μέλλον του ανθρώπινου γένους. Αν οι γυναίκες θέλουν να με καταλάβουν, θα γίνουν μια απίστευτη δύναμη μέσα στον κόσμο, τίποτα δε θα μπορεί να τους αντισταθεί. Πρέπει όμως να ενωθούν για ένα υπέροχο ιδανικό. Προς το παρόν, δεν είναι ενωμένες, εκτός αν πρόκειται για να γοητεύσουν τους άντρες και να τους τραβήξουν στις παγίδες τους. Γι' αυτό και δεν είναι ακόμα πραγματικά δυνατές. Στο εξής, πρέπει όλες οι γυναίκες πάνω στη γη να ενωθούν μεταξύ τους με τη θέληση ν' αναγεννήσουν την ανθρωπότητα. Παρά την εξυπνάδα τους, παρά τις ικανότητές τους, οι άντρες δε μπορούν να κάνουν πολλά πράγματα σ' αυτόν τον τομέα. Είναι η γυναίκα, η μητέρα, που έχει λάβει αυτή την αποστολή αφού η φύση της έδωσε την εξουσία να επηρεάζει το παιδί που θα γεννηθεί.

ΣΕ ΚΟΣΜΟΥΣ ΦΩΤΕΙΝΟΥΣ

ΔΙΔΩ ΚΑΛΛΕΡΓΗ - (ΑΡΕΤΗ ΤΖΟΥΛΑΤΗ)

ΤΗΝ 5/10/1994 Η ΑΓΑΠΗΤΗ ΜΑΣ ΑΔΕΛΦΗ ΚΑΙ ΦΙΛΗ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» ΑΡΕΤΗ ΕΦΥΓΕ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΤΗΣ, ΠΟΥ ΤΗ ΓΑΛΟΥΧΙΣΑΝ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ, ΜΕ ΚΟΥΦΑΙΟ ΤΟ ΜΥΣΤΑΓΩΓΟ ΣΗΜΕΡΟ ΝΑΓΟ. ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΓΟ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΠΙΔΑΝΑΛΗΠΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΓΝΩΣΤΟ, ΓΕΜΑΤΟ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΝΩΣΗ:

- Ο ΝΟΥΣ Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ - Η ΓΝΩΣΗ
- ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΘΕΟΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
- ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

ΓΝΩΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ Χαρύλ. Μπύρακλη 7η έκδοση βελτιωμένη

Το βιβλίο αυτό περιέχει σε γνωμικά και αποσπάσματα (μετάφραση και αρχαίο κείμενο) τις αιώνιες αξίες της ζωής. Την αρχαία Ελληνική φιλοσοφία σε γνώση και σε τρόπο ζωής. Επίσης περιέχει εκατοντάδες από τις βαθύτερες και ωφελιμότερες λαϊκές παροιμίες και παροιμιακές φράσεις από τα αρχαία χρόνια μέχρι τα σημερινά.

Πρόκειται για πραγματικό εναγέλιο. Για ένα πνευματικό θησαυρό. Έρχονται από όλα τα μέρη της γης για να θαυμάσουν τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό. Και θαυμάζουν την Τέχνη. Υπήρχε όμως και το Πνεύμα. Το βιβλίο αυτό μας γνωρίζει το Αρχαίο Ελληνικό Πνεύμα από την ανεπανάληπτη εκείνη εποχή.

ΠΑΝ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Σημείωση: Έκδοση του βιβλιοπωλείου της «Εστίας».

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Από την αρχαία Ελληνική διανόηση

ΧΑΡ. ΜΗΠΑΡΑΚΛΗ

Είναι σωστό να ονομάσουμε τη φιλοσοφία ως επιστήμη της αλήθειας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (Μετά τα Φυσικά, 993b, 21- 22)

*

Η φιλοσοφία καλλιεργήθηκε από την προσπάθειά μας για ν' αποκτήσουμε αληθείς γνώσεις.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ (Ανθολόγιο Στοβαίου, ΚΑ, 27)

*

Η αγάπη προς τη γνώση και η φιλοσοφία είναι το ίδιο.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Πολιτεία, 376 Β)

*

Το πρώτο και αναγκαίοτατο πράγμα στη φιλοσοφία είναι να εφαρμόξεις αυτά που διδάσκει.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ (Εγχειρίδιο, ΙΙΙ, 1)

*

Οι φιλόσοφοι είναι κυνηγοί της αλήθειας.

ΠΥΘΑΓΟΡΑ (Διογ. Λαερτίου, Βίοι Φιλοσόφων, VIII, 8)

*

Το έργο του φιλοσόφου δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ν' αναζητεί με τη λογική αυτό που πρέπει και αρμόζει και να το πράττει.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ (Ανθολ. Στοβαίου, ΞΖ, 20)

*

Όπως δεν ωφελεί η ιατρική, αν δε μπορεί ν' αποβάλλει τις αρρώστιες από το σώμα, έτσι και η φιλοσοφία δεν ωφελεί, αν δεν αποβάλλει την κακία από την ψυχή.

ΠΥΘΑΓΟΡΑ (Ανθολ. Στοβαίου, ΗΒ, 6)

*

Μια δειλή και υποταγμένη φύση, καμιά σχέση δε θα μπορούμε νά 'χει με την αληθινή φιλοσοφία.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Πολιτεία, 486Β)

*

Όταν ρωτήθηκε ο Αντισθένης ως προς τι βελτιώνεται κάποιος με τη

φιλοσοφία, απάντησε: «Στο να μπορεί να κουβεντιάζει με τον εαυτό του».

ΔΙΟΓΕΝΙΑΛΑΕΡΤΙΟΥ (Βίοι Φιλοσόφων, VII, 6)

*

Πολλές φορές στο παρελθόν είδα το ίδιο όνειρο να παρουσιάζεται κάθε φορά με διαφορετική μορφή, αλλά πάντοτε μου έλεγε τα ίδια: «Σωκράτη, ν' ασχολείσαι με τη μουσική και αυτή πρέπει να είναι η εργασία σου». Το όνειρο με ενεδάρρυνε να επιμένω σ' αυτό που έκανα, στο να συνθέτω δηλαδή μουσική· γιατί η φιλοσοφία είναι η μεγίστη μουσική.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Φαίδων, 60E, 61A)

*

Είναι προσταγή και νόμος του Δία, να είναι ο άνθρωπος δίκαιος, καλός, ευεργετικός, συνετός, με υψηλά φρονήματα, πάνω απο τους μύθους, πάνω απο τις απολαύσεις και απαλλαγμένος απο φόνο και απο κάθε δόλια σκέψη. Και για να συντομεύσω, ο νόμος του Δία παροτρύνει να είναι ο άνθρωπος ενάρετος. Και το να είναι κανένας ενάρετος είναι το ίδιο με το να είναι φιλόσοφος.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ (Ανθολ. Στοβαίου Οθ, 51)

Η ΕΜΠΝΕΥΣΗ

Από το βιβλίο «Καλλιτεχνική δημιουργία και πνευματική δημιουργία» του Όμοραμ Αϊβανχόφ.

Οι μεγαλοφυίες του παρελθόντος, οι ζωγράφοι, οι γλύπτες, οι μουσικοί, οι ποιητές(...) πριν εργαστούν, συγκεντρώνονταν διαλογίζοντο και ζητούσαν την ευλογία του Ουρανού, γιατί μόνο ο Ουρανός μπορεί να φέρει αυτό το φως που φωτίζει τη φαντασία. Δεχόντουσαν έτσι την αποκάλυψη της αληθινής ομορφιάς και τη δυνατότητα να την εκφράσουν και να την μεταδώσουν.(...)

Κοιτάζτε μονάχα στην Αρχαιότητα πόσα ποιήματα άρχιζαν με μια επίκληση στους Θεούς ή στις Μούσες. Ήταν ένας τρόπος να δείξουν πως πριν δημιουργήσει ο καλλιτέχνης, έπρεπε πρώτα ν' αποταθεί σε ανώτερα όντα για να ζητήσει να συμμετέχουν στην εργασία του.(...)

Τι είναι η έμπνευση; Είναι μια οντότητα που εισέρχεται σ' ένα ον

για να το κατακτήσει και να εκδηλωθεί μέσα απ' αυτό. Για να σας βοηθήσω να καταλάβετε καλύτερα, ας πάρουμε για παράδειγμα την περίπτωση ενός πιανίστα ή ενός βιολονίστα που δίνει συναυλίες. Μερικά βράδια το παίξιμό του παραμένει συνηθισμένο, κανείς δεν συγκινείται: καμιά εκδήλωση, καμιά ακτινοβολία, καμιά δύναμη δεν βγαίνει απ' αυτόν για να συγκινήσει, ν' αναστατώσει, να κατευθύνει πολύ ψηλά αυτούς που τον ακούνε. Άλλες βραδιές, μονομιάζ κάτι μπαίνει μέσα του και χωρίς να ξέρει αυτό που κάνει - αλλά αυτό το ίδιο το κάτι το ξέρει πολύ καλά - ο ίδιος, το άγγιγμά του, οι κινήσεις του, ακόμα και η στάση του απέναντι στο όργανό του, όλα είναι διαφορετικά, δημιουργεί φαινόμενα ανεξήγητα. Λένε τότε: «Είναι θαιμιάσιο, είναι ουράνιο, είναι εμπνευσμένο».

Σύμφωνα με την εσωτερική Έπιστήμη, η εμπνευση δεν είναι τίποτε άλλο, παρά μια σχέση, μια επικοινωνία με μια δύναμη, μια διάνοια, μια οντότητα που έρχεται από τις ανώτερες περιοχές και που μας μεταχειρίζεται για να εκτελέσει αυτό που εμείς οι ίδιοι δεν είμαστε ικανοί να κάνουμε. Για παράδειγμα, ένας ποιητής θέλει να γράφει, αλλά η σελίδα του παραμένει λευκή, αισθάνεται άγονος· δεν έχει καμιά εμπνευση. Και να, μονομιάζ κάτι τι μπαίνει μέσα του, ένα φως, ένα ρεύμα και αφήνεται σ' αυτό: δεν έχει παρά μόνο να βρει λέξεις, σαν κάποιος να του υπαγόρευε, μένοντας ο ίδιος κατάπληκτος απ' αυτό που γράφει.(...)

Από μόνο του το ανθρώπινο όν, δεν είναι και τόσο ικανό στο να μπορεί να παράγει μεγαλοφρενείς δημιουργίες, υπεράνθρωπες, ουράνιες· μπορεί όμως να δεχτεί την επίσκεψη οντοτήτων πολύ εξελεγκμένων που το εμπνέουν. Γι' αυτό, πρέπει να μάθει να προσελκύει αυτές τις οντότητες. Είναι εκεί, περιμένουν και όταν βλέπουν ένα όν που γνωρίζει πώς να εισάγει μέσα του το φως, την τάξη και την ειρήνη, με τι χαρά τότε έρχονται να βυθιστούν μέσα του για να το βοηθήσουν και έτσι να βοηθήσουν και τους άλλους διαμέσου αυτού.

Σελ. 11-17

Ο Ζωροάστρης θεμελίωσε πολιτισμό, του οποίου ο δεσπότης τόνος υπήρξε η αγνότης. «Αγνότης σκέψεως, αγνότης λόγου, αγνότης πράξεως». Τη φράση αυτή επαναλαμβάνει κάθε σπαδός του Ζωροάστρου όταν γράφεται κάθε πρωί.

ANNIE BESANT (Προς την μήνην)

ΑΣΚΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ

Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ας πάρουμε ένα κοινόβιο, τη μονή Διονυσίου. Ακολουθεί το βυζαντινό ωρολόγιο με σταθερή ώρα 12 κατά τη δύση του ήλιου. Έξι ώρες έπειτ' από τις 12, δηλαδή κατά τα μεσάνυχτα, αρχίζει ο «Κανών» («ή-τοι δώδεκα κομβοσοχόνια και μετάνοια τριακόσια»). Διαρκεί μια ώρα. Ακολουθεί χωρίς διακοπή η ακολουθία του Όρθρου (νυχτερινή προσευχή), ώρες τρεις. Μιάμιση ώρα ανάπαυση στα κελιά. Μισή ώρα ετοιμασία για την κοινή προσευχή. Μιάμιση ώρα λειτουργία και παράκληση. Μισή ώρα γεύμα στην κοινή τράπεζα. Τέσσερις ώρες «διακονήματα», δηλαδή διάφορες υπηρεσίες. Δυο ώρες ανάπαυση και μελέτη. Μιάμιση ώρα «διακονήματα». Μια ώρα εσπερινός. Μισή ώρα δείπνο. Μισή ώρα περίπατος. Μισή ώρα η ακολουθία του απόδειπνου. Πέντε ώρες νυχτερινή αναύπηση. Στο Βατοπέδι, το ωράριο, κατά το νέο ημερολόγιο, είναι λιγότερο περίπλοκο: τέσσερις τη νύχτα μ' εφτά το πρωί ακολουθία του Όρθρου, λειτουργία και πρόγευμα· εφτά με δέκα διακονήματα· δέκα με δώδεκα οικιακές απασχολήσεις, μελέτη, συναναστροφή· δώδεκα με τρεις μεσημβρινό γεύμα και ανάπαυση· τρεις με τέσσερις το απομεσημέρο εσπερινός και απόδειπνο· τέσσερις μ' έξι, διακονήματα, περίπατος, επισκέψεις· έξι μ' εφτά, ετοιμασία του δείπνου. Εδώ, βέβαια, είναι πιο αλαφριά η καλογερική.

Αλλ' αυτοί είναι οι τύποι. Η ουσία ολοένα κ' εξανεμίζεται. Άλλωστε, ο ασκητισμός υπήρχε πάντα ο κλήρος μερικτών ισχυρών συνειδησεων. Η Ιστορία μας πληροφορεί ποια κατάσταση επικρατούσε και στα βυζαντινά και στα καθολικά μοναστήρια. Σε πόσες δύσκολες στιγμές της βυζαντινής αυτοκρατορίας τα μοναστήρια γέμιζαν νέους ανθρώπους, που καλογέρευαν, για ν' αποφύγουν τη στράτευση. Πόσο καλοπερνούσαν οι ηγούμενοι που σαρκάζει ο Πτωχοπρόδρομος. Τι φοβερές εσπίες μηχανορραφιών υπήρξαν τα κέντρα του ασκητικού βίου και με πόση άνεση οι βυζαντινοί πατρίσιοι άλλαξαν το παλάτι με το μοναστήρι που το χρησιμοποιούσαν περισσότερο σαν εξοχική έπαυλη παρά σαν τόπο προσευχής και νηστείας. Ο βαθύς έρωτας του απόλυτου δεν είναι φλόγα που θερμαίνει, είναι φωτιά που κατακαίει. Σε όποια μορφή ζωής, με όποιον τρόπο και αν εκδηλώνεται. Οι θεωρητικοί του ασκητισμού δεν εννοούν, φυσικά, άλλο τρόπο από το δικό τους. Και είναι, απάνου σε τούτο, και αδιάλλαχτοι και αμείλιχτοι. Αλλά οι δρόμοι της σωτηρίας είναι πολλοί. Και ο σωστότερος είναι: **ανάμεσα στους ανθρώπους και για τους ανθρώπους.** Ο δρόμος της προσωπικής εκλογής

του Χριστού, που πέρασε μονάχα σαράντα μέρες στην ερημιά, όχι ολόκληρη τη ζωή του.

Ο ασκητισμός δεν έχει την αξία του παρά μονάχα αν είναι πραγματοποιημένος από μερικά υψηλά και εύφορα πνεύματα που μπορούν με το παράδειγμά τους, με την καθαρότητά τους να ευγενίσουν το νόημα του ανθρώπου και να βοηθήσουν και τους άλλους, για να γίνουν καλύτεροι. Πνεύματα δοσμένα εξολοκλήρου στη μελέτη, στην ακάματη εσωτερική εγρήγορση. Ο μοναχικός βίος έχει παρουσιάσει, στο πέρασμα του καιρού, πολλά τέτοια πνεύματα. Σ' αυτά οφείλει τη δικαίωσή του. Πνεύματα φωτεινά, φιλάλληλα, ανεξίκακα, αφαντίστα. Αφαντίστα, ναι. Γιατί όπου εισχωρεί ο φανατισμός, τα πάντα καταρρέουν κ' εκμηδενίζονται. Ο φανατισμός είναι μια τύφλωση, χρήσιμη μόνο σε μερικές ακραίες στιγμές, τότε που χρειάζεται, για την επίτευξη ενός μεγάλου σκοπού, να προχωρήσει κανείς, χωρίς να στρέψει τη ματιά του ολόγυρα. Είναι ένα ηρωϊκό φάρμακο, για ζωή ή για θάνατο. Το φάρμακο μιας σύντομης εποχής, ποτέ ενός ολόκληρου βίου. Βοήθα και στο Όρος φανατικούς. Μου προκάλεσαν αγανάκτηση.

(«Ελευθερία», 9-10-66)

Από την επίσκεψη του Δαλαΐ Λάμα στην Αθήνα

στις 2 Αυγούστου 1979

Ο Δαλαΐ Λάμα (το όνομά του είναι Τενζίν Γιάτσο) γεννήθηκε στις 6 Ιουλίου 1935 σ' ένα μικρό χωριό του βορειανατολικού Θιβέτ.

Το 1940 πέρασε με επιτυχία όλες τις εξετάσεις και τα τέστ, που απαιτούσε η παράδοση για να αναγνωρισθεί επίσημα σαν η 14η ενσάρκωση της σειράς των Δαλαΐ Λάμα. Για 19 συνεχή έτη αφιερώθηκε στην εντατική μελέτη και άσκηση του Βουδδισμού, επιδεικνύοντας εξαιρετικές ικανότητες, που πολύ σύντομα δικαιώσαν πλήρως την εκλογή του στα μάτια και των πιο δύσπιστων ακόμα Θιβετανών.

Το 1950, σε ηλικία 16 μόνο χρόνων, αναγκάσθηκε ν' αναλάβει πρόωρα και τα καθήκοντά του, ως πολιτικού (επίσης) αρχηγού του Θιβέτ. Λόγω της Κινεζικής εισβολής και επειδή είναι υπέρμαχος της ειρήνης και της μη βίας, προσπάθησε καιτ' αρχήν να έρθει σε ειρηνική και φιλική συνεννόηση με την Κίνα. Όταν είδε, ότι κάθε προσπάθεια ήταν μά-

ται, προτίμησε το δρόμο της αυτοξορίας, στον οποίο τον ακολουθούσαν περίπου 100.000 Θιβετανοί. Από τότε, ο Δαλάι - Λάμα ζεί στη μικρή πόλη Νταραμισάλα, στα βορειοδυτικά της Ινδίας.

Έχει ταξιδέψει σε διάφορες χώρες του κόσμου. Στην Ελλάδα, είπε, ήθελε να έλθει για να γνωρίσει «το λίκνον του δυτικού πολιτισμού»!

Το βράδυ της 2ας Αυγούστου, πολύς κόσμος τον περίμενε στον «Παρνασσό», με μεγάλη αναλογία νέων. Στην ομιλία του, ανεφέρθη στα διάφορα συστήματα (πολιτικά, οικονομικά, εθνικά κ.ά.) και τόνισε ότι αυτά όχι μόνον δεν κατάφεραν να διευκολύνουν την ανθρώπινη παρουσία και διαβίωση, αλλά και εχώρισαν τους ανθρώπους. Είπε, μεταξύ των άλλων:

-Όλα τα ανθρώπινα όντα είναι ίδια. Επιθυμούν να αποφύγουν την οδύνη. Υπάρχουν βέβαια πολλοί λαοί, πολλές ιδιουσυνκρασίες. Αλλά, σε τελική ανάλυση, όλοι είμαστε ίδιοι. Υπάρχουν διάφοροι διαχωρισμοί. Αυτό μας κάνει να νομίζομε ότι διαφέρομε ο ένας από τον άλλον. Αλλά βασικά είμαστε ίδιοι.

Τα διάφορα συστήματα χρησιμοποιούνται για να χωρίσουν τους ανθρώπους. Γίνονται επιβλαβή για τον άνθρωπο. Υπάρχουν διαφορές μεταξύ μας, αλλά έργο μας είναι να παραμερίσουμε τις διαφορές. Για να αφαιρέσουμε τις διαφορές, πρέπει να αντιμετωπίσουμε κάθε άνθρωπο σαν ανθρώπινο ον, δείχνοντας συμπόνια και καλωσύνη, βλέποντας ότι όλοι το ίδιο πονούν. Η οδύνη είναι κοινή.

Είμαι Θιβετιανός, είσθε Έλληνες. Αλλά όλοι είμεθα ανθρώπινα όντα. Αν σας δω σαν αδέρφια, δεν θα δυσκολευτώ να επικοινωνήσω μαζί σας. Αν σας δω σαν ανθρώπινα όντα, αποκτώ αίσθημα αδελφότητας. Απ' αυτό αναπτύσσεται αίσθημα αμοιβίας και συνεργασίας. Πολλά προβλήματα μπορούμε να αποφύγομε, αν πάρουμε τη σωστή θέση. Αυτά δεν αποτελούν μια φιλοσοφία, αλλά πρακτική αναγκαιότητα για την επιβίωσή μας. Σήμερα, οικονομικά και κοινωνικά, αλληλοεξαρτούμεθα. Είναι απαραίτητο να αισθανόμεθα αδελφοί, να ζητάμε το καλό των άλλων. Να είμαστε λιγότερο εγωιστάι. Στη ζωή αυτή, η υπομονή και η ανεκτικότητα, έχουν μεγάλη σημασία. Όταν τις έχεις, μπορείς να μάθεις πολλά. Όταν δεν τις έχεις, πέφτεις στη βία. Χωρίς πνεύμα ανεκτικότητας και υπομονής, πέφτομε σε δυσάρεστη κατάσταση.

Ποιός θα μας διδάξει την ανεκτικότητα; Ο εχθρός, που δεν είναι κάποιος που πρέπει να μισούμε, διότι αυτός μας διδάσκει. Όταν μπορείς να ιδείς τον εχθρό σαν αδελφό, τότε αναπτύσσεις το αίσθημα της αλληλεγγύης. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία του να βλέπουμε όλους τους ανθρώπους σαν ένα.

Στο τέλος της ομιλίας, δέχθηκε ν' απαντήσει σε μερικές ερωτήσεις.

ως αζολούθως:

Ερ. Η ανεκτικότης είναι διαφορετική από την αγάπη. Να ανέχεται κανείς τα πάντα, ή μέχρις ενός σημείου;

Απ. Η αγάπη είναι κάτι πολύ βαθύ. Αν έχει προσκόλληση, δημιουργεί προβλήματα. Όταν είναι χωρίς προσκόλληση, όχι. Να αντιδρά κανείς στις περιπτώσεις, χωρίς να παύσει να αγαπά.

Ερ. Η αλήθεια είναι μία; Ο Θεός ένας;

Απ. Όλες οι βασικές θρησκείες είναι ίδιες. Το βάρος πέφτει στο αίσθημα της αδελφούσης.

Ερ. Η πνευματικότης δεν θα χρησιμοποιήσει για την ειρήνη του κόσμου;

Απ. Επειδή είμεθα άνθρωποι, χρειαζόμεθα υλικές ανέσεις, αλλά και ειρήνη.

Ερ. Ποιός είναι ο εχθρός;

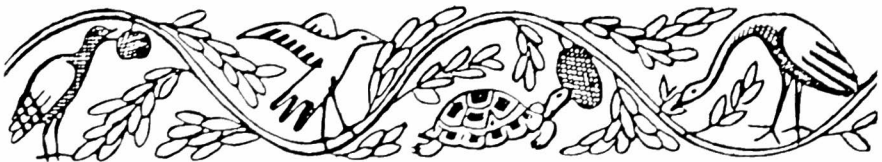
Απ. Ο πραγματικός εχθρός βρύσεται μέσα μας. Το μίσος, η προσκόλληση, ο φθόνος, είναι οι πραγματικοί εχθροί. Οι πράξεις που γίνονται μ' αυτά τα αισθήματα, είναι ο πραγματικός εχθρός. Για τον εξωτερικό εχθρό, πρέπει να έχουμε αγάπη.

Ερ. Αυτά τα αζούσαμε από τον Σωκράτη και τον Χριστό. Αλλά τίποτε δεν άλλαξε τόσα χρόνια.

Απ. Η συμπόνια και η ανεκτικότης είναι δύσζολες, αλλά δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Συνεχής προσπάθεια. Οι διδασκαλίες Σωκράτη και Χριστού έχουν λεχθεί. Αλλά σήμερα, η ανθρωπότης έχει αλληλοεξάρτηση επομένως, επιβάλλεται η ανεκτικότης.

Ερ. Είναι εσωτερικός εχθρός ο Σατανάς;

Απ. Το μίσος και ο φθόνος είναι ο πραγματικός διάβολος. Το ζήμα, αν χρησιμοποιηθεί σωστά, δεν είναι διάβολος. Εκτός αν του αποδοθεί αξία μεγαλύτερη από τον άνθρωπο.

ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΟΦΑΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ "ΗΘΙΚΑ" ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Κατά διασκευή του αειμνήστου γυμνασιούχου

ΙΩΑΝΝΟΥ Χ. ΠΟΥΛΟΥ

ΛΟΓΟΣ Α'

I. Συ μ' ερωτάς, φίλε μου, γιά ποιό λόγο ο Πυθαγόρας απέφευγε τη σαρκοφαγία, εγώ όμως σκέπτομαι και λέγω: με τί πάθος και με ποιά καρδιά και γνώμη ο πρώτος έφθασε στο σημείο να φονεύει, και πώς με τα χείλη του άγγιξε σάρκες νεκρού ζώου, και πώς έβαλε επάνω στο τραπέζι για φαγητό του τα νεκρά σώματα και τα ψυχικά τους είδωλα, και τί είπε γι' αυτά, τα οποία, πριν απο λίγο, εμπρός του εφώναζαν και έκαναν κινήσεις και έβλεπαν; Πώς η όραση υπέμεινε τον φόνο ζώων που τα έσφαζε, τα έγδερνε ή τα εκομμάτιαζε ο άνθρωπος; Πώς η όσφρηση υπέμεινε την αποφαρά του νεκρού ζώου; Πώς δεν απέστρεψε τη γεύση η μόλυνση, όταν τα χείλη επλησίαζαν ξένες πληγές και όταν απελάμβανε «θανμασίους χυμούς τραυμάτων» και αίματα;

II. Πρέπει να εκφράσει κανείς την απορία και να αναζητήσει την αιτία που παρεκίνησε τους πρώτους εκείνους οι οποίοι άρχισαν την σαρκοφαγία: έφθασαν σ' αυτές τις παρά φύσιν, και αντίθετες προς το φύλο τους, ηδονές, όχι γιατί ήθελαν να περνούν τη ζωή τους με άνομες επιθυμίες, ούτε γιατί υπερηφανεύθησαν επειδή είχαν πολλά τρόφιμα. Αλλά θα μπορούσαν να πουν, αν ανακτούσαν τώρα της αισθήσεις και τη φωνή τους εκείνοι οι παλαιοί:

Ω καλότυχοι και αγαπητοί στους Θεούς, σεις οι οποίοι τώρα ζήτε σ' αυτόν τον αιώνα, τι τυχεροί είσθε που έχετε τόσα πολλά τρόφιμα, όσα φυτρώνουν για σας!! Πόσα τρυγάτε! Τι πλούτο τροφών κουβαλάτε απο τις πεδιάδες, πόσες ηδονές έχετε απο τα φυτά και τους καρπούς των!

Επιτρέπεται σε σας, νομίζω, να ζήτε με πολυτέλεια και τρυφηλά χωρίς να μολύνεσθε. Εμείς όμως δεν είχαμε την τύχη σας, και εξήσαμε μια ζωή πολύ φοβερή και άχαρη, επειδή ευρεθήκαμε σε φοβερή, αμηχανία και μέσα σε πολλές στερήσεις.

Τώρα, πώς και ποιά λύσσα και ποιός «οίστρος» παρασύρει προς το φόνο σάς, οι οποίοι έχετε τόσα πολλά τρόφιμα γύρω σας; Γιατί φέρετε σαν δικαιολογία ένα τόσο χοντρό ψέμα, ότι δήθεν δεν ημπορεί να σας τρέφει η γη; Γιατί ασεβείτε προς τη θεά Δήμητρα, η οποία πρώτη edίδαξε την καλλιέργεια της γης; Γιατί παραμορφώνετε τον μαλακό και ήπιο Διόνυσο, και ισχυρίζεσθε ότι δεν έχετε καμμία ωφέλεια από αυτούς τους δύο θεούς; Δεν εντρέπεσθε να ονομάζετε εκείνα... αγρίους

δράκους, παρδάλεις και λεοντάρια, ενώ σεις ξεπερνάτε τα ζώα αυτά σε ωμότητα, αγριότητα και μαιφονίες, και δεν αφήνετε κακό για να κάμουν τα άλλα ζώα. Γι' αυτά ο φόνος είναι μέσον για την τροφή τους, για να τα ζήσουν, σε σας είναι προσφάγι και πολυτέλεια και τρυφή.

III. Όπως είναι γνωστόν, δεν τρώγομεν «λέοντες και λύκους» που φονεύομεν όταν αμυνόμενοι τους αντιετωπίζομεν· αυτούς μεν τους αφήνομε, τα ζώα όμως που δεν βλέπουν και όσα εύκολα μπορούμε να τα κάμομε δικά μας, ή γιατί δεν έχουν δόντια ή αγκάθια ή επικίνδυνα νύχια στο σώμα τους για να δαγκώνουν και να κεντούν, τα πιάνομε και τα φονεύομε...

IV. Αλλά εμάς τίποτε δεν μας επηρεάζει, ούτε τα ωραία σαν λουλουδιὰ χρώματα του σώματος των ζώων, ούτε η πεισιτικότητα της μελωδικής των φωνής ούτε η «πανουργία» της ψυχής των, ούτε η καθαρά τροφή και η υπερβολική τους εξυπνάδα, **αλλά για το σαρκίδιο μας αφαιρούμε τον ήλιο της ψυχής των ζώων, το φως, τον «καθωρισμένον, χρόνον και τον σχολόν της ζωής των».**

Έπειτα όσα λέγουν, χαρούμενα ή φοβισμένα, νομίζομε, ότι είναι άναρθρες φωνές, και όχι ικεσίες και παρακλήσεις και δικαιολογίες του καθενός ζώου, που λέγει: Δεν σου ζητώ τη χάρη για να εξυπηρετήσω την ανάγκη μου, αλλά για να αποφύγω την υπερηφάνειά σου και τις βρισιές σου. **Ω τι αγριότητα που έχεις άνθρωπε !! Και λέγεσαι «ήμερον και λογικόν ζώον» !!**

Είναι τρομερό να ιδείς στρωμένο τραπέζι πλοιοφόων, οι οποίοι χρησιμοποιούν νεκροκόσμους και αοχιμαγεύρους.

V. Αλλά εμπρός, ας εξετάσουμε την άποψη εκείνων οι οποίοι λέγουν, ότι η σαρκοφαγία έχει την αρχή της από τη φύση. Ότι βέβαια δεν είναι στη φύση του ανθρώπου η σαρκοφαγία, πρώτα γίνεται φανερόν από την κατασρευή των σωμάτων. Το σώμα των ανθρώπων δεν ομοιάζει με το σώμα του κανενός από εκείνα που είναι φτιαγμένα για σαρκοφαγία. Ούτε κυρτότητα χεϊλους έχει, ούτε πολύ μυτερά νύχια, ούτε σκληρότητα αι ανομαλία δοντιών, ούτε ανθεκτικό και εύκαμπτο στομάχι και πεπτική ικανότητα που να μπορεί να κατεργάσει και να λιώσει το δυσκολοχώνευτο και βαρύ από κρέας φαγητό.

Αλλά μόνη η κατασρευή του σώματος, με τα λεία δόντια, το μικρό στόμα, τη μαλακή γλώσσα και τη δυσκολία για την πέψη σκληρών τροφών, σαν να εξορκίζει και να λέγει: «Αποφεύγετε την σαρκοφαγία».

VI. Το κρεας και τα πολλά κρέατα κάνουν βέβαια το σώμα ισχυρό και ρωμαλέο, την ψυχή όμως αδύνατη. Και να μην φανεί ότι δεν συμπαθώ τους αθλητάς, θα το πω. Εμάς τους Βοιωτούς οι Αττικοί μάς ωνόμαζαν και παχείς και αναισθήτους και ηλιθίους, προ πάντων για την πολυφαγία μας, οι ιδιοί μας δε πάλιν... για ανταπόδοση της «φιλοφροσύ-

νης», έλεγαν εκείνους «γουρούνια», και ο Μένανδρος προσέθεσε, « τα οποία, έχουν σαγόνια». Και ο Πίνδαρος αργότερα εννόησε γιατί.

Κατά τον Πράκλειτο, η σοφοτάτη ψυχή ομοιάζει με αυγή που δεν έχει υγρασίαν. Τα πιθάκια, άμα κτυπηθούν όταν είναι άδεια, κάνουν πολύ δυνατό ήχο, όταν όμως γεμίσουν δεν ακούουν τα κτυπήματα. Από τα χαλκώματα, τα λεπτά μεταδίδουν κυκλοτερώς τους ήχους, έως ότου τα σκάσει κανείς με το χέρι και το φράσσει και τα κτυπά γύρω, γύρω. Το μάτι όταν γεμίσει από πλεόνασμα υγρού, θαιμπώνεται και ατονεί και δεν μπορεί να εκτελέσει το έργο του. Τον ήλιο, αν τον παρατηρήσουμε πίσω από πολύ υγρόν αέρα και από πολλές αδιάλυτες αναθυμιάσεις, δεν τον βλέπουμε καθαρό και λαμπρό, αλλά θολό. Έτσι και το σώμα που φορτώνεται από τροφές αντίθετες προς τον οργανισμό του ανθρώπου, κατ' ανάγκη περιορίζει τη λάμψη της ψυχής και του μυαλού και προκαλεί σύγχυση. Τότε το μυαλό και η ψυχή πέφτουν σε πλάνες και βλέπουν τους λεπτούς και δυσθεώρητους σκοπούς των πραγμάτων σαν μέσα από μια άτονη και θολή αυλή.

ΛΟΓΟΣ Β'

I. Είναι βέβαια δύσκολο, όπως είπε ο Κάτων, να μιλεί κανείς προς στομάχους που δεν έχουν αυτιά. Πρέπει όμως να προσθέσουμε ότι σήμερα που έχουν γίνει οι άνθρωποι στο ζήτημα της σαρκοφαγίας σαν τους αλκοολικούς, είναι δυσκολώτερο να ακουστούν λόγια εναντίον της κρεοφαγίας. Οι σύγχρονοί μας σαρκοφάγοι άνθρωποι μοιάζουν μ' εκείνους οι οποίοι ήπιαν το γλυκό φάρμακο της Κίρκης που είχε μέσα μέλι και μαγικά βότανα, τα οποία τους εξηπάτησαν και τους ανάγκασαν, μάταια και εκ των υστέρων, να θρηνούν γοερά. Το συμπέρασμα λοιπόν είναι ότι δεν είναι εύκολο να βγάλουν οι άνθρωποι από το στόμα τους το αγκίστρι της σαρκοφαγίας.

Όπως οι Αιγύπτιοι, με το δίκαιό τους, επειδή εθεωρούσαν το στομάχι αιτία όλων των κακών, το έβγαζαν όταν απέθνησκαν οι άνθρωποι και το άπλωναν στον ήλιο για να εξιλεωθούν οι νεκροί, για όσες αμαρτίες έκαμαν, έτσι και εμείς, πρέπει να εξιλεωθούμε και να φροντίσουμε, μολονότι είναι δύσκολο, να κόψουμε την συνήθεια που έχουμε να γινόμεθα δούλοι της κοιλιάς και να φονεύουμε ζωντανά, και να διατηρήσουμε την υπόλοιπη ζωή μας αγνή· γιατί η κοιλιά δεν είναι όργανο το οποίο προκαλεί φονική μόλυνση, αλλά όργανο που μολύνεται από την αδυναμία για να κυβερνήσει τον εαυτό της.

II. Απ' αυτά γίνεται πολύ φανερό ότι, όχι για τροφή και από ανάγκη, αλλά, από χορτασιά και αλαζονεία και πολυτέλεια, κάνουν πολλοί άνθρωποι την ανομία ηδονή.

Με αυτές τις προϋποθέσεις, ακολουθούν παράξενα και πολυτελή τραπέζια των ανθρώπων και γίνονται γλέντια αχαλίνωτα και θεατρικές

παραστάσεις με περιεχόμενο κατώτερο και σιχαμερό, και βασιλεύει απάθεια και ωμότης εμπρός σε ανήμερα θεάματα.

Για να μη φθάσουν οι Σπαρτιάτες σε τέτοιο κατάντημα, ο θείος Λυκούργος, ώρισε να φτιάχνουν τις στέγες και τις πόρτες των σπιτιών μόνον με πριόνι και τσεκούρι, και να μη μεταχειρίζονται κανένα άλλο όργανο. Και αυτά τα καθώρισε έτσι, όχι βέβαια γιατί πολεμούσε σαν εχθρούς τα τρυπάνια και τα σκεπάρνια και όσα βοηθούν για να φτιάχνουν οι άνθρωποι λεπτουργήματα, αλλά διότι εγνώριζε ότι μέσα σε τέτοια κτίρια δεν ημπορείς να βάλεις επίχρυσα κρεββάτια, ούτε είναι λογικό να τολμήσεις να τοποθετήσεις σε μικρά και απλά σπιτάκια ασημένια τραπέζια και χαλιά χρωματιστά και βαρύτιμα και πολύτιμα λιθάρια. Αλλά σ'ένα τέτοιο απλό σπίτι που έχει φθηνά κρεββάτια και τραπέζια και ποτήρια, ταιριάζει ένα απλό δείπνο και απόλυτα λαϊκό.

III. Ποιό λοιπόν δείπνο δεν είναι πολυτελές; Αυτό στο οποίο δεν θανατώνεται κάτι έμψυχο. Μικρόν «ανάλωμα» θεωρούμε την ψυχή; Δεν λέγω βέβαια ότι είναι η ψυχή λ.χ. της μητέρας ή του πατέρα ή κάποιου παιδιού... αλλά κάποια ψυχή, που αισθάνεται, που έχει όραση, ακοή, φαντασία, σύννεση την οποίαν επήρε από το Θεό για να βρρίσκει κάθε έμψυχο ό,τι του ταιριάζει και του χρειάζεται και να αποφεύγει ό,τι είναι ξένο προς το φυσικό του.

ΘΕΡΜΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Σας παρακαλούμε θερμά, αποστείλατε τη συνδρομή σας. Η καθυστέρηση, μας δημιουργεί σοβαρά προβλήματα για την εκτύπωση του περιοδικού.

* Ο «ΙΑΙΣΟΣ» δέχεται προσφορές των φίλων του, για το πνευματικό έργο της Θεοσοφικής Εταιρείας.

* Εάν σας είναι δυνατόν, εγγράψατε ένα νέο συνδρομητή.

Α. Προβελεγγίου

Φύσις άγία...

Φύσις άγία κι' αιωνία !
 δέν σου ζητώ νά δειξης στόν θνητόν έμένα
 τά μυστικά σου τ' άπαγορευμένα.
 Σάν δώρο και σαν χάρι ούρανια
 χαίρομαι τά θαυμάσιά σου κάλλη :
 τόν ήλιο σου, τά μύρια σου τ' άστέρια,
 την άνθοφόρα σου άνοιξι, τά καλοκαίρια,
 του στερεώματος τό γαλανό κρυστάλλι.
 Μέ φθάνουν δσα μου κρυφομιλά
 του δάσους τό ψιθύρισμα
 και τό ρυάκι πού στή μοναξιά κυλά
 και του πελάγους τό έναρμόνιο κύλισμα...

(•Έμπρός στο άπειρον•)

ΣΕ ΚΟΣΜΟΥΣ ΦΩΤΕΙΝΟΤΕΡΟΥΣ

Σε βαθειά γεράματα άφησε την τελευταία του πνοή στον φυσικό κόσμο, πριν από λίγες ημέρες, ο αγαπημένος μας αδελφός Νίκος Παπαγεωργάκης. Του Αγίου Νικολάου, και οι ευχές για τη γιορτή του έγιναν προσειργές για τον θάνατό του.

Ο Νίκος Παπαγεωργάκης γεννήθηκε στη Φθιώτιδα πριν από 92 χρόνια. Ανήκε σ' εκείνη την παλαιά φρουρά, που με σοφία και αφοσίωση θεμελιώσε και στηρίξε τη θεοσοφική ιδέα στην Ελλάδα. Εξήντα και πλέον έτη συνεχούς και ουσιαστικής προσφοράς στη θεοσοφία και γενικά στον χώρο του εσωτερισμού, είναι πάρα πολλά για να χωρέσουν σε μία σελίδα, όσο φιλόξενη κι αν την κάνουν η συγκίνηση και η αγάπη εκείνων που τον γνώρισαν. Που γνώρισαν τον ακατάβλητο ερευνητή της αλήθειας, τον διαπύσιο απολογητή της ελευθερίας, τον έντιμο αγωνιστή της κοινωνικής δικαιοσύνης. Που άκουσαν τον βαθύ του λόγο, τον διερευνητικό, τον καταλυτικό, τον έντονο, τον διεγερτικό, τον επίμονο, τον ανυπόκριτο, τον ελεύθερο πάνω απ' όλα.

Ο Νίκος Παπαγεωργάκης υπήρξε ένα φλογερό και οξύ πνεύμα, ψιχή υπερέφανη και μαζί ταπεινή, άνθρωπος σεμνός με πάθος στις υψηλόφρονες ιδέες του, που αγωνίστηκε να κάνει πράξη.

Πίσω του επεφύλαξε πολλές δοκιμασίες, που αντιμετώπισε με αξιοθαύμαστη καρτερία, πίστη και δύναμη. Και περπάτησε άξια τον τραχύ και μοναχικό δρόμο που οδηγεί στις στενές πύλες της πανάρχαιης ατραπού.

Ο ΙΛΙΣΟΣ και η Θεοσοφική Εταιρεία αποχαιρετούν με συγκίνηση έναν εκλεκτό άνθρωπο. Οι καλές σκέψεις όλων μας ας τον συντροφεύουν στους φωτεινούς κόσμους που το εξελεγμένο πνεύμα του είχε οραματισθεί.

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25, 106 71 ΑΘΗΝΑ

Τηλ. 3620.702

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΑΙΩΝ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1995

Είσοδος Ελευθέρα- Ώρα 8 μ.μ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

10 Τρίτη	ΠΑΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός)
12 Πέμπτη	ΛΠΟΛΛΩΝ	Π. Κίμος: Η Πνευματική διάνοια και οι εκδηλώσεις της- ο Φωτισμός (Μέρος Γ')
13 Παρασκευή	Κ.ΜΕΛ/ΛΟΣ	Π. Αναγνώστου: Η Ελληνική Θεοσοφία.
16 Δευτέρα	ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ	Α. Παπαδομηγελάκη: Η Εσωτερική φυσιολογία του ανθρώπου.
17 Τρίτη	ΠΑΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος : Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
19 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Λστ. Λαλεχού: Ο ύπνος. Η θύρα αποκαλύψεως της υπερβατικής γνώσεως.
20 Παρασκευή	ΛΑΚΥΩΝ	Γ. Κολυβάς: Κρισηαμούρι.
23 Δευτέρα	ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ	Α. Παπαδομηγελάκη: Το νοητικό ή μανασικό σώμα.
24 Τρίτη	ΠΑΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
26 Πέμπτη	ΛΠΟΛΛΩΝ	Γ. Σιβρής: Το Εσωτερικό νόημα της Θεοσοφίας (Μέρος Δ')
27 Παρασκευή	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ	Π.Αναγνώστου: Ελευθερία, το κλειδί των μυστηρίων της Φύσεως.
30 Δευτέρα	ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ	Α. Παπαδομηγελάκη: Το συγνησιακό ή θυμικό σώμα.

31 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός)

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

2 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ Συζήτηση - Σε απορίες ακροατών επί Θεοσοφικών θεμάτων.

3 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ Γ. Κολυβάς: Κρισναμούρτι.

6 Δευτέρα ΜΠΙΛΑΒΑΤΣΚΥ Α. Παπαδομηγελάκη: Το αιθερικό σώμα.

7 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).

9 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ Ηλ. Κίμος: Η φιλοσοφική άποψη της Δημιουργίας του Σύμπαντος από το απόλυτο δια του Λόγου.

10 Παρασκευή Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ Η. Αναγνώστου: Η Ελευθερία της βουλήσεως.

13 Δευτέρα ΜΠΙΛΑΒΑΤΣΚΥ Α. Παπαδομηγελάκη: Τα επτά κέντρα ή Τσάκρας.

14 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).

16 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ Χρ. Καμαρωτάκης: Περί των Αρχαίων Ελληνικών Μυστηρίων (Μέρος Α')

17 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ Γ.Κολυβάς: Κρισναμούρτι.

20 Δευτέρα ΜΠΙΛΑΒΑΤΣΚΥ Συζήτηση πάνω σε θέματα των προηγουμένων διαλέξεων.

21 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).

23 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ Γ.Σιβρής: Το Εσωτερικό νόημα της Θεοσοφίας.

24 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ Γ.Κολυβάς: Κρισναμούρτι.

27 Δευτέρα ΜΠΙΛΑΒΑΤΣΚΥ Αμ. Ιλία Ίβου: Ο άνθρωπος ο μεγάλος αυτοαγνοούμενος

28 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).

ΜΑΡΤΙΟΣ

2 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Ζαντ. Καλαμάρια: Περί ψυχής.
3 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Γ. Κολυβάς: Κριοναμιούρι.
7 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
9 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Συζήτηση - Σε απορίες ακροατών επί Θεοδοσιζών Θεμάτων.
10 Παρασκευή	Κ.ΜΕΛ/ΛΟΣ	Π. Αναγνώστου: Η σημασία της ζωής - χαρά και ευθυμία.
13 Δευτέρα	ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ	Α. Παπαδομηγάλη: Το νόημα των νεκρογοριών (Ψυχασάββατα).
14 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
16 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Αγγ. Κατσουράνη: Το κλειδί της εσωτερικής εξέλιξης του ανθρώπου.
17 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Γ. Κολυβάς: Κριοναμιούρι.
20 Δευτέρα	ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ	Α. Παπαδομηγάλη: Οι Απόκριες ένα μήνυμα από τα Αρχαία Μυστήρια.
21 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
23 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ. Σιβρής: Το Εσωτερικό νόημα της Θεοδοσίας (Μέρος ΣΤ').
24 Παρασκευή	Κ.ΜΕΛ/ΛΟΣ	Π. Αναγνώστου: Η ψυχή και ο φυσικός άνθρωπος.
27 Δευτέρα	ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ	Π. Αναγνώστου: Περί Αγάπης
28 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Επιστολές των Διδασκάλων (Εσωτερικός Χριστιανισμός).
30 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Χρ. Καμαρωτάκης: Περί των Αρχαίων Ελληνικών Μυστηρίων (Μέρος Β').

Περιεχόμενα έτους 1994

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤ. Η αναγκαιότητα της ηθικής	Σελ. 40
Ο νόμος της αγάπης	94
Η μετενσάρκωση και η Ειμαρμένη	187
Η Ελληνική Θεοσοφία	232
ΑΝΔΙΝΩΣΤΟΥ ΠΑΝ. Περί του φυσικοπνευματικού έρωτα	57
Η γιορτή του λευκού λωτού	139
ΑΝΤΕΡΣΟΝ ΜΑΡΙΗ Η οδός προς τον εσωτερικό στοχασμό	4
ΒΑΣΙΛΗΣ ΙΩΑΝ. Μυστήρια	43
Παγκόσμιος αρμονία	106
Τι είναι η ψυχή	209
Στοχασμοί μπροστά σ' ένα λίγνο	257
BESANT ANNIE Η αποκρυφη ζωή του ανθρώπου. Ανθολόγηση	100
Ο Εσωτερικός Χριστιανισμός. Ανθολόγηση	293
ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ Ζ. Αιδεσιμ. Είναι αλήθεια;	23
Πικρό δράμα	109
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ Κ. Ο άνθρωπος	174
Αι θυσίαι	223
ΗΒΟΥΛΙΜΙΛΙΑ Ο ιστορικός, ο μυθικός ή κοσμικός και ο μυστικός Χριστός	119 & 157
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΔΗΜ. Η Ακρόπολις	33
Οι επικοινωνίες με το «υπερέραν»	110
Ο ναός της απέρου νίκης	283
ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ Ο αττοχούλης του Θεού. Αποσπάσματα από το βιβλίο του	214
ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗΣ ΧΡ. Η δοκιμασία του βασιλιά Σιβή	21
Ιησούν ή Βαραββάν. Από τις γραφές	66
Το τραγούδι του αγαπημένου	136
Ο τελευταίος λωτός της χρονιάς	197
Η Σουβράτα	270
ΚΙΜΟΣ ΠΑΙΑΣ Η αναγκαιότητα της πνευματικής καλλιέργειας και της απόκτησης πνευματικής συνείδησης	140
ΜΑΡΙΗ ΙΩΑΝΝΑ Πρακτικές οδηγίες προς τους νέους μέλλοντας γονείς	67
ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΗΣ Το άγθος του λευκού λωτού	1
Ο νόμος της μετενσαρκώσεως	179
Αδελφoσύνη	226
ΜΠΑΡΑΚΛΗΣ ΧΑΡ. Πυθαγόρας. Ο διδάσκαλος της ανθρωπότητας	75
Λάμων - Φιντίας. Προσωποποίηση της Πυθαγορείου Φιλίας	155
Αντιμετώπιση των δοκιμασιών της Μοίρας	219
ΟΙΧΑΛΙΩΤΗΣ Α. Εσωτερισμός και Εσωτεριστής	279
ΠΑΛΛΜΑΣ Κ. Εκκλησία και θερησκεία	269
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Ι. Ασκητισμός και φανατισμός	305

ΠΑΠΑΔΟΜΙΧΕΛΑΚΗ ΑΣΠ. Θεσοφικές αρχές	86
Εορτή του λευκού λωτού	132
ΣΠΕΤΤΟΣ Γ. Αρχαίες επιβιώσεις στο χριστιανισμό	273
ΠΟΗΜΑΤΑ. Η ώριμη ψυχή. Τελέσιλλα	24
Ένωση με τη μονάδα. Σαράντος Παυλέας	39
Αν... R. KIPLING	53
Σοφοί δε προσιόντων : Κ. Καβάφη	74
Το φως της Ασίας. SIR EDWIN ARNOLD	148
Πυθία Έλλησι χαίρειν. Β. Η. Γούσιος	171
Αλήθεια. Κ. Παλαμά	289
Ενατένιση. Ιωάννου Τσιλιμίγκρα	282
Η καρδιά της Φύσεως. Τελέσιλλα	271
ΔΙΑΦΟΡΑ. Μαρτυρία ενός ιερέα	281
Περί Σαρκοφαγίας	309
Αγιορείται πατέρες και αγιορείτικα	272
Από τους μύθους του Αισώπου. Σοφά διδάγματα	60
Η αγάπη προς τον πλησίον του Α. Τολστόη	291
Η ώρα του φαγητού. Η πολυφαγία	294
Παροιμίες της Ιαπωνίας και της Κίνας	286
Αποσπάσματα από τις διδασκαλίες του Ο. Αϊβανχώφ	13
Αποσπάσματα από τις διδασκαλίες του Σρι Σάτνα Σάι Μπάμπα	25
Διαπαιδαγώγηση - Ανατροφή	48
Ο τεκτονικός τρόπος ζωής του V. M. BOURROWS	51
Μία νέα Άννα Φρανκ στο Σαράγεβο	83
Η συνέπεια στη ζωή	92
Η ίδρυση της Θεοσοφικής στοάς «Ε. Η. ΜΠΙΑΒΑΤΣΚΥ»	85
Το μήνυμα της ψυχής. Η ιστορία των δύο Αρκάδιων	129
Η προσευχή του Ιωάννη Κέπλερ	222
Παροιμιακές φράσεις από τη μυθολογία, την ιστορία και τη λογοτεχνία	151 και 217
Η αγάπη. Σπύρου Νάγου	170
Αιγυπτιακά και μυστηριακά παραδόσεις	173
Ο φύλακας άγγελος	194
Η σοφία της αρχαίας Κίνας	196
Η προσευχή	225
Ο Ήλιος. Τον Πλάτωνα Αρακούλη	116
Ο νόμος του Κάρμα	224
Το τέλος του αρχαίου κόσμου	235
Υπομονή - Καρτερία.	245
Ένα σχέδιο για το μέλλον της ανθρωπότητας. Ο Αϊβανχώφ	296
Σοφοί λόγοι	108, 178, 208 και 290
Ο ασκητής. Απόσπασμα του Ν. Καζαντζάκη	169
Να μένουμε όρθιοι. Απόσπασμα του Ν. Καζαντζάκη	198

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουζουρεστίου 25, άσροφος,
Κωδ. 106 71, είναι ανοιχτά
κάθε μέρα από 10.30 - 1 εκ-
τός Σαββάτου και Κυριακής.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Μυτιλήνη: Γ. Χωριατέλλης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσουρίδης
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρέθυμνο: Αντ. Βιστάκης
Ρόδος: Αντ. Βεργωπής
Σέρρα: Ανεστης Σάββας
Σύρος: Η. Ζυραφονίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμε όπως αποσ-
τέλλετε τις συνδρομές με τα-
χυδρομική επιταγή προς: Πε-
ριοδικόν "ΙΛΙΣΟΣ", Βουζου-
ρεστίου 25, 106 71, Αθήνα.
Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνον εις:
Θεοσοφική Εταιρεία,
Βουζουρεστίου 25, 106 71,
Αθήνα.

Στοιχειοθεσία Εκτύπωση και βιβλιοδεσία: Τυποζήτηση

Α. Αλέξοπούλου

Σόλωνος 36, Κολωνάκι Αθήνα 106 73 - Τηλ. & Fax. 36 36 69

Τηλ. Κινητό: 093 / 224375

J. KRISHNAMURTI
(Α Λ Κ Υ Ω Ν)

ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ
ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Οδός Βουκουρεστίου 25
ΑΘΗΝΑ

